

USTAŠKO-DOMOBRAŇSKA DOKUMENTA

BR. 155

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOZERNOG UREDA ORU-
ŽANIH SNAGA NDH OD 1. FEBRUARA 1944. O BORBAMA
SA JEDINICAMA NOVJ U BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 32/44.

(po podacima primljenim 1. II. 1944 godine do 9 sati)

2

Podr. Bos. Novog.

29. I. odbijeno više neprijateljskih napadaja sjeverno Blagaja (6 km j. i. Bos. Novog) i zapadno od Bos. Novog.

Podr. Banje Luke:

20 km s. z. Banje luke odbačena je 29. I. jedna part. skupina prema sjeveru.³
Topničkom vatrom tučena su prikupljanja part. u okolini Ivanjske (18 km s. z. Banje Luke).

Podr. Travnika:

27. I. u borbi kod s. Mikići⁴ (14 km z. s. z. Trav-
nika) ubijeno 3, a ranjeno 10 partizana. Vlastiti
gubitci: 1 mrtav i 7 ranjenih.

Podr. Doboj — Teslić:

Područje Doboj — Teslić bez neprijatelja.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju narodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/157—158.

² Redakcija je u svim neprijateljskim izvještajima izostavila onaj dio teksta koji se odnosi na područja van Bosne i Hercegovine.

³ Vidi dok. br. 59.

⁴ Vidi dok. br. 15.

Podr. Tuzle:

29. I. odbačene su neprijateljske obhodnje i razviđački dielovi kod mosta i s. z. sela Bukvik" (13 km j. z. Brčkog). Topničkom vatrom tučeni su part. u šumskom predjelu i. z. t. Dubrave (7.5 km j. i. Tuzle).

Usled prikupljanja jačih skupina part. ponovno se pogoršava stanje u području Tuzle.

Podr. Rogatice:

U borbama kod s. Kule, Obrtići, D. Senkovići" (15, 12.5 i 14.5 km s. z. Rogatice) ubijeno 66, ranjeno 83,⁷ zarobljeno 2 partizana. Vlastiti gubitci: 3 mrtva, 2 ranjena. Plien: 8 pušaka.

Podr. Bileće:

Od 29. I. naše snage nadiru prema Bileći.⁸

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo bojne zadaće i bacanje promič. letaka na celom državnom području.

Djelat, nepr. zrakopl.:

30. I. neprijateljski zrakoplovi tukli iz strojnica luku Dubrovnika bez učinka.

31. I. neprijateljski zrakoplovi nadlietali su: Kutinu, Sisak, Petrinju, Bos. Dubicu, Ogulin, Krapinu, Karlovac, Bihać, Novu Kapelu-Batrinu, Travnik, Novu Gradišku, o. Cres i o. Krk.

Dogodaji na prugama:

Na pruzi Strizivojna-Vrpolje — Šamac 30. I. napadnut mješoviti vlak. Pojednosti manjkaju. 31. I. obustavljen je cjelokupni promet zbog nemogućnosti prometovanja bez osiguranja.

Po nalogu

Glavara glavnostožernog ureda

Pročelnik operativnog odjela

glavnostožerni podpukovnik

(HELBICH)

(M. P.) . Helbich

» Vidi dok. <br. 154.

• Na ovoj prostoriji bila je tada Sedamnaesta majevička brigada (vidi dok. br. 25).

⁷ Podaci o našim gubicima su preuveličani. Bliže o tome vidi dok. br. 25.

⁹ Vidi dok. br. 8 i 18.

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA ORU-
ŽANIH SNAGA NDH OD 2. FEBRUARA 1944. O SITUACIJI
U BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 33/44.

(po podatcima primljenim 2. II. 1944 godine do 9 sati)

Podr. Bos. Novog.

30. I. odbačena jača part. skupina iztočno Blagaja² (6 km j. i. Bos. Novog).

Protjerane su slabije part. skupine jug. izt. Bos. Krupe³ i južno od D. Lapca.

Podr. Banje Luke:

Brojno stanje u području Banje Luke bez promjene.

Podr. Jajca:

30. I. odbijen napadaj na Jajce. Neprijatelj i nadalje pojačava svoj pritisak u području Jajca.⁴

Podr. Imotskog:

31. I. napadnut je 1 naš samovoz od neprijateljskih zrakoplova — lovaca. Žrtava ima. Pojednosti nedostaju.

Podr. Tuzle:

Ponovno se javlja o pripremama za velenapadaj na Tuzlu koji bi trebao navodno uslijediti do 10. II. sa 3 part. nazovi korpusa (12—15.000 ljudi).⁵

30. I. naišlo se na jak neprijateljski otpor iztočno Koraja⁶ (23 km s. i. Tuzle). Jedna skupina

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju narodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/159—160.

² i ³ Vidi dok. br. 91 i 159.

⁴ Na sektoru oko Jajca bila su dva bataljona Prve proleterske brigade (vidi dok. br. 12).

⁵ Neprijateljska obavještenja su očigledno proizvoljna.

⁶ Borba je vođena sa Petnaestom majevičkom brigadom i dijelovima Majevičkog NOP odreda (vidi dok. br. 10 i 147).

poduzela je podhvat radi otvaranja obokrbne ceste Celič — Koraj. Neprijateljski gubici: 30 mrtvih (brojano). Plien: streljivo i oprema.

Podr. Rogatice:

30. I. odpočeo je podhvat protiv jače part. skupine u području 10 km j. z. Rogatice.⁷

Podr. Brčkog:

Skupina od 200 partizana prebacila se je preko r. Tinje i nadire u pravcu Gorice⁸ (8 km s. z. Brčkog). Prema ovoj skupini uočeni naši potjerni odjeli natjerali su part. u bijeg. Zračnim razviđanjem otkrivena je 1 part. skupina jakosti oko 300 ljudi u hodu od Zabara (13 km s. z. Brčkog) prema Gradačcu⁹ (30 km z. Brčkog).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo prenos tvoriva i bacanje promičbenih letaka.

Događaji na prugama:

Na pruzi Sunja — Banja Luka prekinut promet od 31. I. kod ž. p. Hadžimehtić.

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

⁷ Vidi tom IV, knj. 21, dok. br. 175.

⁸ Vidi dok. br. 5 i 20.

• Vidi dok. br. 5.

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOZERNOG UREDA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 3. FEBRUARA 1944. O BORBAMA S JEDINICAMA NOVJ U BOSNI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 34/44.

(po podatcima primljenim 3. II. 1944 godine do 9 sati)

Podr. Jajca:

Pojačan pritisak partizana na Jajce.
Odbijen noćni napadaj 31. 171. II. na Jajce² i D. Vakuf.³

Podr. Bos. Krupe:

31. I. raztjerana skupina partizana⁴ u području j. z. Bos. Krupe.
31. I. odbijen slabiji napadaj partizana na naše uporište 3 km s. od D. Lapca.

Podr. Brčkog:

U području 8 km s. z. Brčkog 31. I. uzmak partizana prema jugu.⁵

Podr. Tuzle:

31. I. sjeverno Koraja (23 km s. i. Tuzle) ustanovljen je jači neprijatelj.⁶ Jedna njemačka skupina dostigla 31. I. Celić (22 km s. s. i. Tuzle) bez dodira sa neprijateljem, dok je druga postrojba 2 km i. Celića naišla na jak neprija-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju narodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/161—163.

² Vidi dok. br. 12.

³ Napad je izvršila Deveta krajiška brigada. Detaljnije o tome vidi dok. br. 64.

⁴ U izvještaju Štaba Podgrmečkog NOP odreda o tome se kaže: »31. I 1944. g. jedna četa I bataljona vodila je »borbu sa neprijateljem na Radić* od 10 sati do 4 sata po podne i nanijela mu gubitke od 6 prebrojenih mrtvih i mnogo ranjenih. Utrošeno je 1.000 metaka. Neprijatelj je bio krenuo u dva pravca iz Krupe i Grmuše«. (Dok. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 6—5, k. 1630).

⁵ Vidi dok. br. 5.

teljski odpor. Gračanica je posjednuta od naših četa.

Nakon borbe sa partizanima⁷ 31. I. zauzeta je Srnica (17 km s. i. Gračanice). Neprijateljski gubitci: 25 mrtvih (brojano), 2 zarobljena. Plien: 11 pušaka.

Podr. Rogatice:

1. II. zauzeto Jabučko Sedlo (9 km j.z. Rogatice).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo bojne zadaće i bacanje promičbenih letaka.

Dogodaji na prugama:

Na pruzi Bos. Novi — Bihać 1. II. kod ž. p. Otoka naletio je teretni vlak na minu.⁸ Stroj i 5 kola izkliznulo. Pruga oštećena u dužini od 50 metara. Žrtava nije bilo.

Na pruzi Gabela — Hum između ž. p. Hutovo i Hrastno neprijateljski zrakoplovi napali brzi vlak. Ubijeno od putnika 5 — pripadnika oružanih snaga, a 5 ranjeno.

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni nodpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

IZVJEŠTAJ PRVOG STAJAĆEG DJELATNOG ZDRUGA ZA JANUAR 1944. GODINE¹

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
USTASKA VOJNICA
STOŽER
L STAJAĆEG DJELATNOG SDRUGA
ZAPOVJEDNI SKUP

Broj 157/taj. sa ... priloga
U Sarajevu dne 4. II. 1944.

Predmet: Obće podhvatno izvješće za siečanj 44. —

DIO PRVI

- GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (OPER ODJEL)
- ZAPOVJEDNIČTVU III. ZBORNOG PODRUČJA (GLST.)

A. — OPERACIJE I PODHVATI:

1. — Raspored postrojbi dne 1. siečnja 1944. godine.

1. — Stožer I. stajaćeg djelatnog sdruga u Sarajevu, a stožerna sat sdruga u Palama.

II. — Stožer II. stajaće bojne u s. Baltići (2 km z. Sokolca, 1. sat Baltići, 2. sat Pohovac, 3. sat Baltići, 4. sat Baltići. Stožer XXII. stajaće bojne u Sokolcu, 1. sat Vitanj — Djedovci, 2. sat Sokolac, 3. sat Sokolac, 4. sat Sokolac. Stožer XXIV. stajaće bojne Sumbulovac, Stožerna sat Sumbulovac, 1. sat Sokolac, 2. sat Romanija, 4. sat s. Naromanija.

2. — Podhvati:

Tokom mjeseca siečnja 1944. g. dieľovi sdruga vršili su svakodnevno snažna izvidanja, često pod najtežim vremenskim prilikama u svrhu razodkrivanja i uništavanja partizanskih . . skupina. ...

Rad po pojedinim danima tekao je kako sledi:

1. Siečanj:

Sa Romanije (10 km j. z. Sokolca) upućen potjerni odiel za neprijateljom, koji se danas oko 09.00 sati prebacio preko

ceste na Romaniji u pravcu juga, naišao je na neprijatelja u s. Bogovići-' (10 km j. z. Sokolca). Odjel je odmah stupio u borbu i uspio neprijatelju naneti gubitke od 16 mrtvih ustanovljeno i većeg broja mrtvih i ranjenih (procijenjeno). Usled udaljenosti i skorog mraka odjel se je vratio, bez većih gubitaka u ljudstvu.

Ustanovljeno je, da je neprijatelj jačine 1.500 ljudi naoružan sa jednim bacačem i jednom strojnicom, te većim brojem strojopušaka. Prema izjavi jednog zarobljenog Talijana, koji je radi iznemoglosti kasnije umro, u ovoj neprijateljskoj skupini ima 3 krnje brigade jačine ukupno 800 ljudi, te da je prehrana veoma slaba, tako da on sam kruha nije jeo 20 dana.

II. stajaća bojna ovog sdruga preuzela je osiguranje Romanije od XXIV. stajaće bojne i to: sa 1 sati na s. Naromanija (12 km j. z. Sokolca), 2 sati na s. Romanija (10 km j. z. Sokolca) i 1 sati na Koprivicama (8 km j. z. Sokolca).

XXII. stajaća bojna preuzela je osiguranje celog postava Sokolac.

2. *siečanj:*

Dielovi II. stajaće bojne izvršili su osiguranje postava i popravak nastambi na novoprilmljenim postavima.

3. *siečanj:*

Noću 2./3. o. mj. skupina partizana,³ nepoznate jačine, prebacujući se iz s. Zljebovi u s. Bogovići, napala je stožernu sat XXIV. stajaće bojne u s. Dikalji (5 km j. z. z. Sokolca). Žilavom borbom sat je uspjela razbiti neprijateljski obruč obkoljavanja zadavši pri tom neprijatelju visoke krvave gubitke. Vlastiti gubici su: 1 vojničar mrtav. U borbi je od partizana zarobljen 1 domobran 13. p. p.

Jedan roj XXIV. stajaće bojne iz Podromanije (3 km j. z. Sokolca) izvršio je izviđanje do s. Djedovci (10 km j.i. Sokolca), gdje je naišao na manju neprijateljsku skupinu, koju je razpršio i nanio neprijatelju gubitke od 2 mrtva (prebrojano).

Jedan vod XXII. stajaće bojne iz Sokolca izvršio je izviđanje do s. Parževići (8 km j.i. Sokolca), bez dodira s neprijateljom.

4. *siečanj:*

XXIV. stajaća bojna, u toku dana, upućena je u Rogaticu, radi preuzimanja postava i osiguranja Rogatice.

Stožerna sat sdruga iz Pala tokom dana premještena je u Sokolac.

5. *siečanj:*

Drugi vod XXIV. stajaće bojne iz Rogatice, u jačini 40 ljudi, izvršio je izvidanje do Ciglane (1.5 km s. z. Rogatice), gdje je naišao na manju neprijateljsku skupinu, koja je zapu- cala i povukla se u sjevernom pravcu.

6. *siečanj:*

Dielovi XXII. stajaće bojne vršili su popravak nastambi i osiguranje postava.

7. *siečanj:*

Jedan vod XXIV. stajaće bojne iz Rogatice, sa jednom njemačkom postrojbom, izvršio je izvidanje do s. Ferizovići (2.5 km z. Rogatice) i s. Maljevići (3 km j. z. Rogatice), bez dodira s neprijateljom.

Jedna sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice izvršila je izvidanje do s. Dobramerovići (5 km i. Rogatice), gdje je naišla na 3 odmetnika, od kojih je 1 ubijen, a druga 2 pobjegla. Kod ubijenog zaplijenjeno je oružje i streljivo.

Druga sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice vršila je osi- guranje puta Rogatica — Sokolac i izvidala s obe strane ceste, te na toč. Grednica (952) 6 km s. z. Rogatice, zapažena je sku- pina odmetnika jačine 50 ljudi, koji su dolazili na istu točku s druge strane. Kota je zauzeta na juriš, a neprijatelj je pre- trpio gubitke od 11 mrtvih (prebrojeno) i više ranjenih (pro- cienjeno).

Na povratku sat je dočekan kod s. Kovanj (3 km s.z. Rogatice), vjerovatno od iste skupine, koju je razpršila. Tom prilikom vlastiti gubitci iznose: 1 ranjen.

Prema izjavi stanovništva u s. Gučevo (6 km s.z. Roga- tice) nalazi se skupina u jačini 150 odmetnika.

9. *siečanj:*

Jedan vod 1. sati XXIV stajaće bojne, sa jednom nje- mačkom postrojbom, iz Rogatice izvršio je izvidanje do s. Pašić Kula. Neprijatelj se nalazio na visovima oko Pašić Kule u jačini 50 ljudi naoružan sa 1 strojopuškam i puškama. Vod sa njemačkim odjelom izvršio je napad na tu skupinu i prisilio ju u bieg zadavši neprijatelju gubitke od 2 mrtva (prebrojana).

Jedna sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice vršila je osi- guranje puta i izvidala cestom Rogatica — Sokolac do toč.

Grednica (952), 6 km s.Z. Rogatice, te u s. Kovanj (4 km s.z. Rogatice) došla je u sukob s odmetnicima, kao i na toč. Grednica, te u oba puta poslie žešće borbe neprijatelja protjerala. Jakost neprijatelja ustanovljena je, oko 50 naoružanih sa 1 strojnicom i 2—3 strojopuške. Neprijatelju su zadani gubitci od 3 mrtva (prebrojano), bez vlastitih gubitaka.

11. siečanj:

Bez osobitih događaja.

12. siečanj:

Jedna sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice vršila je izviđanje i osiguranje puta Rogatica — Sokolac do Kramer Sela (9. km s.z. Rogatice) bez dodira s neprijateljom.

13. siečanj:

Jedan vod XXIV. stajaće bojne iz Rogatice izvršio je izviđanje do s. Kukavice (4 km j. Rogatice), bez dodira s neprijateljom.

14. siečanj:

Jedna i pol sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice izvršila je izviđanje pravcem: Plješevica — Zagorice — Lukovac — Sijekovići — Rešetnik (2.5, 4 i 4.5 s., te 4 i 5.5 km s.z. Rogatice). Neprijatelj jačine 50 pružio je žilavi odpor u Plješevici i s. Zagorice, ali je žestokim protunapadom protjeran u sjeverozapadnom pravcu, ostavivši na mjestu borbe 1 mrtvog, dok je oko 10 mrtvih i više ranjenih (procijenjeno). Vlastitih gubitaka nije bilo.

Plien iznosi: 441 naboj gorskog topa 66 mm i 2 sanduka upaljača.

15. siečanj:

Jedna partizanska skupina, nepoznate jačine, u 19.00 sati, prebacila se iz s. Bijela Voda (7.5 km s.s.z. Sokolca) kod s. Dikalji (5 km j.z. Sokolca), na cesti Sokolac — Mokro, i preko s. Vukosavljevići otišla u s. Bogovići (10 km j.j.z. Sokolca). Pri likom prebacivanja kod s. Dikalji napala je jednu njemačku samovoznu preselicu.⁴

Jedan vod II. stajaće bojne iz Sokolca odmah je izvršio izviđanje do s. Dikalji i našao 2 njemačka samovoza spaljena, a sa neprijateljom nije dolazio u dodir.

16. siečanj:

Jedna sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice vršila je izviđanje i osiguranje ceste Rogatica — Sokolac do s. Han Stijena (10.5 km s.z. Rogatice), bez dodira s neprijateljom.

17. siečanj:

Dielovi XXII. stajaće bojne iz Sokolca vršili su izviđanje i pretres zemljišta izpred postava, bez dodira s neprijateljom.

18. siečanj:

1 sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice izvršila je izviđanje preko s. Maravići (7 km s.z. Rogatice) do s. Sočice (10 km j.z. Rogatice) i vratila se preko s. Karačići (5 km j. Rogatice), bez dodira s neprijateljom.

19. siečanj:

Jedna sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice izvršila je izviđanje do s. Dumanjići (11.5 km s.z. Rogatice), bez dodira s neprijateljom.

20. siečanj:

Jedan vod XXII. stajaće bojne iz Sokolca izvršio je izviđanje preko Cavarine (5.5 km j.i. Sokolca) do s. Smrtići (6.5 km j.i. Sokolca), gdje je naišao na skupinu jačine 60 partizana koju je nakon žestoke borbe raspršio zadavši neprijatelju gubitke u ljudstvu, bez vlastitih.

Dva voda II. stajaće bojne sa Ravne Romanije (10.5 km j.z.z. Sokolca) izvršila su izviđanje do Crnog Vrha (8 km" s.z.z. Mokrog), bez dodira s neprijateljom.

21. siečanj:

Noću 20./21. o.mj., u 03.00 sata napala je jaka partizanska skupina na postave 1. sati XXII. stajaće bojne: toč. Kula—s. Vitanj i s. Djedovci⁵ (7, 9 i 10 km j.i. Sokolca). Partizani su napad izvršili najprije na 3. vod, koji je držao toč. Kula preko ceste i kako je ovaj vod imao zapovijed, da se u slučaju napada povuče na Vitanj to pokušao, ali mu nije uspjelo, budući su partizani istovremeno počeli napadati na s. Djedovci i Vitanj

5. Kod s. Bogovići Brigadu je dočekaio Drugi bataljon Prve krajiške brigade obezbjeđujući joj prelaz preko ceste. Vidi tom IV, knj. 21, dok br. 69 i 175.

sa sjevera, iztoka i zapada i to takvom žestinom, da se posada, koja je držala s. Djedovci morala povući na toč. Vitanj, gdje je davala žilav otpor do 05.00 sati, a 3. vod također na svom postavu. Kako su partizani presjekli put od Kule prema Vitnju, tako da 3. vod nije mogao povući se na Vitanj, a 1. i 2. vod usljed nestašice streljiva i mnogostruke nadmoći neprijatelja nije mogao odbiti napadaj, već se povukao u pravcu Sokolca.

Mrtvih, ranjenih i nestalih ova sat nije imala, dok se jedan rojnik sa šest vojničara probio u Rogaticu.

Neprijatelj je pretrpio osjetne gubitke u ljudstvu, koje je odvuкао.

Prilikom probijanja odnosno odstupanja sat je izgubila jedan dio opreme.

1. sat II. stajaće bojne sa s. Romanija (10.5 km j.z. Sokolca) izvršila je izviđanje do Bijele Vode (7 km s.z. Sokolca), bez dodira s neprijateljom.

Jedna sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice izvršila je izviđanje do s. Maravići (7 km s.z. Rogatice), gdje je naišla na skupinu četnika u jačini 450 ljudi, s kojima nije stupila u borbu, jer su četnici tražili od naših vlasti suradnju i sporazum. Prema izjavi tih četnika u s. Rabar (12 km s.z. Rogatice) nalazi se skupina jačine 50 partizana. Sat je u tom pravcu izvršila izviđanje, ali ih nije našla.

22. *siečanj:*

Jedna sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice vršila je osiguranje prometa na cesti Rogatica — Sokolac do s. Han Stijena (10.5 km s.i. Rogatice), bez dodira s neprijateljom.

23. *siečanj:*

Jedna sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice izvršila je izviđanje do Malog Koma (6 km s. Rogatice), bez dodira s neprijateljom.

1. sat XXII. stajaće bojne iz Sokolca preuzela je ponovo postave: toč. Kula — s. Vitanj i s. Djedovci (7, 9 i 10 km j.i. Sokolca).

24. *siečanj:*

Jedan vod 2. sati XXII. stajaće bojne i jedan vod 3./XXII. bojne sa odjelom Njemaca, iz Sokolca, izvršili su izviđanje pravcem: Smrtići — Parževići i Šenkovići (7, 8 i 9.5 km j.i. Sokolca). Partizani, u jačini 200 ljudi, dočekali su vodove u svu tri sela jakom pušćanom, strojopušćanom, strojničkom i iz 1 teškog bacača vatrom.⁶ I unatoč premoći u ljudstvu i oružju vodovi su uspjeli nagnati neprijatelja u bjege.

25. *siečanj*:

Odmah poslije pola noći, skupina partizana, u jačini oko 500 ljudi, napala je ponovo na postave 1. sati XXII. bojne: toč. Kula — s. Vitanj i s. Djedovci⁷ (7, 9 i 10 km j.i. Sokolca). Napadaj je usliedio sa iztočne, južne i zapadne strane. 2 voda u s. Djedovci i vod na toč. Vitanj partizani su namjeravali presjeći i obkoliti, ali vodovi iz s. Djedovci ogorčenim i žilavim odporom uspjeli su se povući na Vitanj, podesniji položaj, i davali žilavi odpor, no uslied nadmoći neprijatelja i nestašice streljiva sat se povukla u Sokolac. U jednosatnoj borbi neprijatelju su zadani gubitci od 10 mrtvih (prebrojano), a vlastiti: nije bilo.

Svakodnevним izviđanjem po dielovima ovog sdruga ustanovljeno je, da se u prostoru od Kule sjeveroistočno do Sokolovića (16 km s.z. i 21 km s.s.z. Rogatice) nalazi partizanska skupina jačine 1.000 boraca.⁹ U svrhu uništenja te skupine, a po nalogu Jäger bataljona B.,⁹ 1. i 2. sat XXIV. stajaće bojne, u 18 sati, uputile su se sa jednom njemačkom sati i domobranskom bitnicom u pravcu Kule, gdje su imale odmor.

26. *siečanj*:

Kod s. Donji Obrtići (12.5 km s.s.z. Rogatice), u 23.00 sata, naišao je jedan dio partizanske skupine, koja je napala i protjerala 1. sat XXII. stajaće bojne s Vitnja, u jačini 60 boraca. Nakon kraće, ali žešće borbe neprijatelj je pobjegao ostavivši 8 mrtvih i 2 zarobljena. Poslije toga nastavljen je put prema Kuli.

1. i 2. sat XXIV. stajaće bojne stigle su u Kulu u 01.00 sat. U 07.00 sati krenula je 1. sat pravcem: D. Senkovići—Smrtići—Konostrevci—Vijenac (8 i 7 km j.i. i 7.5 km i. Sokolca), a 2. sat pravcem: Podbukovača—Cavarine—Smrtići—Vijenac (7 j.i., 5 j.i., 7 j.i. i 7 km i. Sokolca), dok se je sredinom između njih kretala 1. kompanija bataljona B.

U 10.00 sati u s. Donji Senkovići, naišla je 1. sat na neprijatelja jačine 250 partizana,¹⁰ naoružanog sa 1 teškim bacačem, 1 strojnicom i 4 strojopuške. Iznenadeni neprijatelj nakon jednosatne borbe pobjegao je u pravcu sela Parževići, pretrpjevši velike gubitke u ljudstvu, dok su vlastiti: 1 mrtav i 1 vojničar ranjen. Po završenoj borbi sat se vratila u Kulu.

2. sat kretala se određenim pravcem, bez dodira s neprijateljkom sve do zapadne ivice s. Smrtići, gdje je naišla na par-

⁷ Na prostoriji Sokolovića tada se nalazila Druga krajiška brigada (vidi dok. br. 25).

⁹ Odnosi se na bataljon Prvog lovačkog rezervnog puka (njemačkog).

tizansku zasjedu jačine 10 partizana sa 1 strojopuškicom, koju je protjerala ubivši 1 partizana. Od Smrtića do Vijenca nije se naišlo na neprijatelja.

U 13.00 sati, 2. sat krenula je s Vijenca preko Kule, odakle je produžila skupa sa 1. sati do Rogatice, gdje su stigli u 23.00 sati, 26. o.mj.

Podhvata je završen ovim posljedom: zauzeto je s. Donji Šenkovići i Smrtići, neprijatelj je protjeran pretrpjevši gubitke od 32 mrtva, 3 ranjena i 2 zarobljena¹¹ (prebrojeno) i veći broj ranjenih, koji su uspjeli pobjeći. Neprijatelju je zaplijenjena veća količina oružja i opreme.

27. siečanj:

2. sat XXII. stajaće bojne iz Sokolca preuzela je postave toč. Kula — s. Vitanj i s. Djedovci, a 1. sat zadržana je u Sokolcu, radi sređivanja.

28. siečanj:

Dielovi XXII. stajaće bojne izvršili su izvidanja izpred postava oko Sokolca, bez dodira s neprijateljom.

29. siečanj:

Jedan vod XXIV. stajaće bojne iz Rogatice izvršio je izvidanje i pretres zemljišta izpred postava i primio podatke od mještana, da se jedna skupina partizana jačine 200—300 ljudi kreće od s. Zakomo (8.5 km s.s.z. Rogatice) preko s. Dobrašina (8 km s.z. Rogatice) u pravcu s. Kozadre (7.5 km s.z. Rogatice).

30. siečanj:

Jedna sat XXIV. stajaće bojne iz Rogatice vršila je osiguranje prometa na cesti Rogatica — Sokolac do s. Han Stijena (10.5 km s.z. Rogatice), bez dodira s neprijateljom.

31. siečanj:

Nije se ništa osobito dogodilo.

Zapovjednik, dopukovnik:
(F. Sudar)

U. z. GLAVAR STOŽERA,
satnik (K. Grulich)
Grulich

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 5. FEBRUARA 1944. O BORBAMA S JEDINICAMA NOVJ U BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 36/44.

(po podatcima primljenim 5. II. 1944 godine do 9 sati)

Podr. Bos. Krupe:

2. II. jugoistočno Bos. Krupe part. su na mjestu borbe ostavili 30 mrtvih.¹

Podr. Bihaća:

2. II. poslije slabijeg nepr. otpora naše su čete zaposjele Vaganac³ (15 km s.z. Bihaća). Partizani su odbačeni iz postava j. i. Lapca (31 km j.j.i. Bihaća).

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju narodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/166—167.

¹ U izvještaju Štaba Podgrmečkog NOP odreda od 4. februara 1944. o borbama južno i jugoistočno od Bos. Krupe kaže se:

»1-II-1944 g. jedan vod II. bataljona i jedna desetina I. bataljona vodila je borbu sa neprijateljem na području Pučenik — Zalin — G. Petrovići. Neprijatelj je nastupao snagama jedne bojne koja je išla iz pravca Otoka — Badić, a drugi dio snaga Krupa — Ostružnica. Neprijatelj je zadržan u svom pokušaju da prodre na Zalin i G. Petroviće. Prebrojano je da su imali sigurno 3 mrtva i više ranjenih. Naših gubitaka nije bilo.

2-II-1944 g. snage I. bataljona vodile su borbu od 4 sata u jutro do 11 sati. Naše snage su upravo postavljale zasjede na Zloimenjaku, dok je u isto vrijeme neprijatelj uzlazio uz istu kotu. Razvila se je borka prsa u prsa gdje je neprijatelj, a i naši otstupio sa iste kote. Neprijateljske snage su sabravši se ponovno izašle na istu kotu dok je naša četa koja je bila u rezervi pod komandom poručnika Crnomarkovića izvršila juriš sa dvije strane i uspjela povratiti kotu. U toj borbi neprijatelj je odnio postolje našeg teškog mitraljeza, dok je pretrpio gubitke od oko 7 mrtvih i više ranjenih. Naši borci zaplijenili su 5 karabina i nešto municije«. (Dok. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta pod br. 6—5, k. 1630.).

³ U izvodu iz knjige depeša Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske za februar 1944. o tome se kaže: »556 3. II. 16.45 VS.

Podr. Travnik:

2. II. protjerani su part. koji su se prikupljali u području 4 km j.j.z. D. Vakufa.⁴ Prikupljanje jače part. skupine u području Turbeta (7 km s.z. Travnika). Visovi 7—10 km s.z. Turbeta posjednuti od neprijatelja.⁵

Podr. Jajca:

Naknadno se saznaje da su part. u borbama kod Jajca noću 1/2. II. imali 34 mrtva i 23 ranjena.⁶ Plien: 2 puške (izv. br. 35.)⁷

Podr. Brčko — Bijeljina:

Prikupljanje part. kod Drenovca i Đurića⁸ (10 km s.i. i 8 km i. Brčkog).

2. II. njemačke čete u nastupanju preko Janje (10 km j. Bijeljine) dostigle su Glavičice (19 km j. Bijeljine).

Podr. Doboja:

Podhvat u području Doboja završen je 1. II. Partizani su odbačeni poslije slomljenog otpora na k. 333 — Omanjska⁹ (10 km z. Doboja). Vlastiti gubitci: 1 ranjen (njemač. častnik). Partizani su svoje mrtve i ranjene odveli. Zarobljena 1 ranjena partizanka.

Podr. Tuzle:

Partizani sustavno zaokružuju Tuzlu. Protumjere su u toku. Zivinice (10 km j.j.z. Tuzle) napuštene od njemač. i naših četa.

Podr. Rogatice:

Kod s. Ilino (12 km j.i. Rogatice) 31. I. partizani su na mjestu borbe ostavili 15 mrtvih (brojano), 40 ranjenih.¹⁰ Plien: 8 tovarnih konja.

⁴ U izvještaju Štaba Devete krajiške brigade ova situacija je sa svim drukčije prikazana (vidi dok. »br. 64).

⁵ Odnosi se na dijelove Prve proleterske brigade (vidi dok br. 96).

⁶ O našim gubicima vidi dok. br. 12.

⁷ Vidi dok.' br. 157.

⁸ Vidi tom I, knj. 8, dok. br. 41.

* Borba je vođena sa Petom kozarskom (krajiškom) brigadom (vidi dok. br. 104).

¹⁰ Borba je vođena sa Četvrtom krajiškom brigadom. U izvodu iz Operacijskog dnevnika Štaba Pete NOU divizije za mjesec januar 1944. o toj borbi se kaže:

»30. januar

Sokolac — Goražde

Podr. Stolca:

2. II. ponovno očišćeno područje između Stolca i Ljubinja (18 km j.i. Stolca).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo bojne zadaće i bacanje promičbenih letaka.

Događaji na prugama:

Na pruzi Hum—Gabela 4. II. između ž.p. Jasenica-Lug i Diklići naišao je vojni vlak na porušenu želj. prugu. Stroj i 1 kola survala se u provaliju, 2 kola izkliznula. Vlak zatim napadnut pušćanom vatrom.¹¹ Poginuo 1 Niemac, a strojvođa i ložač su ranjeni.

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni nodpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

IV «brigada se prebacila sa prostorije Glasinca u s. Vražalica, gdje je vodila borbu sa jednom nepr. jačom izvidnicom koja je bila uz gubitke razbijena. Iz Vražalice IV brig. je krenula u s. Jabuka, gdje je na cesti srela jedan neprijateljski kamion koji je spaljen. Ubijena su 3 neprijateljska stručna oficira koji su bili u tom kamionu. 31. I IV brigada je zanoćila u Goraždu.. Medutim, u izvještaju se ništa ne kaže o gubicima Brigade. (Vidi tom IV, knj. 21, dok. br. 175.)

¹¹ Vidi dok. br. 173.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA ORU-
ŽANIH SNAGA NDH OD 6. FEBRUARA 1944. O SITUACIJI
U BOSNI I HERCEGOVINI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 37/44.

(po podatcima primljenim 6. II. 1944 godine do 9 sati)

Podr. Prijedora:

Odbijen noćni napadaj part. 3/4. II. na Omar-
sku i Kozarac² (17 km j.i. i 10 km i. Prijedora).
Jača djelatnost partizana u području j.i. Pri-
jedora.

Podr. Bihaća:

Jača djelatnost part. na cesti Bihać — Bos.
Petrovac.³

Podr. Bos. Grahova:

Neprijatelj se iz područja Grahova (20 km s.i.
Knina) povukao u sjeveroistočnom smjeru.⁴

Podr. Varcar Vakufa:

Po uzmaku četnika Drenovićeve skupine part.
su ušli u Varcar Vakuf.⁵

Podr. Bos. Samca:

Prema izvješću kotarskog predstojnika iz Žu-
panje i ustaša iz SI. Samca part. su 5. II. ušli
u Bos. Šamac⁶ i tamo pljačkaju.

Podr. Demente:

Jedna part. brigada (XII. Slavonska?) po svima
znacima ima namjeru prebaciti se između Du-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju na-
rodnog oslobođenja u Zagrr.bu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorij-
skog instituta, reg. br. 4/168—169.

² Vidi dok. br. 59.

³ Vidi dok. br. 55.

* Na ovom području u to vrijeme bili su dijelovi Devete divizije
NOVJ. Detaljnije o njihovom dejstvu vidi tom V, knj. 24, dok. br. 68.

⁵ Odnosi se na Mrkonjić-Grad, u koji su tada ušli dijelovi Treće
proleterske (krajiške) brigade (vidi dok. br. 46).

" U Šamac su ušli Prvi i Drugi bataljon Pete vojvodanske bri-
gade. Detaljnije o tome vidi dok. br. 28 i 154.

bočca i Nove Vesi (18 i 22 km j.z. Broda) sa Bosanske na Slavonsku stranu.⁷

Podr. Doboja: Saznaje se da je engleski zrakoplov 23. I. bacio 5 sanduka streljiva i oružja četnicima u s. Lipac (4 km j. Doboja) (izv. gl. rav. za jav. red i sig.).

Podr. Teslica: U području s.z. Teslica boravi jedna jača i dobro naoružana skupina partizana.⁸ U borbi sa partizanima⁹ 7—10 km j. Teslica vlastiti gubitci iznose: 1 ranjen i 2 nestala. Neprijateljski gubitci nepoznati.

Podr. Zvomika:

3. II. njemačke čete ušle su u Zvornik.

Podr. Rogatica — Sokolac:

Slabe neprijateljske snage.

Podr. Trebinja:

U toku podhvata u području: Dubrovnik — Trebinje — Slano — Zavalala (23 i 26 km s.z. Dubrovnika)¹⁰ nije došlo do sukoba sa neprijateljem.¹⁰

Osobitosti:

Stožer »Tito« nalazi se navodno u s. Bešpelj¹¹ (9 km s.s.i. Jajca). U području Vel. Trgovišta i Klanjca (10 km j. i 9 j. z. Krap. Toplica) uhićeno 48 vojnih neposlušnika.

3. II. predalo se u Brinju jedan partizan i jedna partizanka.

4. II. prijavilo se u Varaždinu 15 vojnih neposlušnika.

4. II. predao se u Popovači 1 partizan.

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni oodpukovnik

(HELBICH)

(M. P.)

Helbich

⁷ O rasporedu i dejstvu pomenute brigade vidi dok. br. 102 i 107.

⁸ Odnosi se na Petu kozarsku (krajišku) brigadu (vidi dok. br. 101).

* Na prostoriji južno od Teslića u to vrijeme nalazili su se dijelovi Trinaeste proleterske »brigade »Rade Končar« (vidi dok. br. 13. 68 i 89).

¹⁰ Vidi dok. br. 173.

¹¹ Kao što se iz samog dokumenta vidi, podatak je netačan.

BOJNA RELACIJA ZAGREBAČKE KONJANIČKE PUKOVNIJE ZA MJESEC JANUAR 1944. GODINE¹

ZAPOVJEDNICTVO ZAGREBAČKE KONJANIČKE PUKOVNIJE

Op. broj 127/taj.

dne 9. II. 1944.

Predmet: bojna relacija za
mjesec siećanj 1944.

ZAPOVJEDNIČTVU III. ZBORNOG PODRUČJA Glavnostožerni odjel

Savezno nalogu toga zapovjedništva Op. broj 1266/taj. od 9. ožujka 1943. godine, dostavljamo bojnu relaciju ove pukovnije za mjesec siećanj 1944. u sljedećem:

I. D I O :

a) OPERACIJE I AKCIJE:

1. *siećanj:* osiguranje postava i želj. pruge Lašva — Travnik. Upućivani podhvatni vodovi radi razviđanja izpred i iza postava.

2. *siećanj:* Upućeni podhvatni vodovi i obhodnje radi razviđanja zemljišta. Obhodnja II. konj. sklopa, koja je u s. Bilići vršila pretres, dobila je neprijateljsku vatru zapadno od s. Bilići. Po svršenom zadatku obhodnja se vratila u sastav svoje jedinice bez gubitaka.

3. *siećanj:* razviđanje zemljišta izpred i iza postava podhvatnim vodovima i obhodnjama.

Jedna obhodnja I. konj. sklopa naišla je kod s. Budišići na grupu odmetnika od 6 ljudi, koju je nakon kraće borbe odbacila u šumu u pravcu s. Kasapovići.

Druga obhodnja, upućena pravcem: bunker 11 — k. 1030 — Kicelj — s. Visokovići — Sipovik, naišla je izpod k. 1030 na grupu odmetnika od 30—40 ljudi.² Usled neprijateljske nadmoćnosti, a nakon dulje borbe, obhodnja se povukla u pravcu bunkera br. 9.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1/2—24, k. 57.

² i ⁴ Na položajima oko Travnika tada je bila Prva proleterska brigada (vidi tom IV. knj. 21, d*k. br. 88).

4. *siečanj*: u 13.30 sati odmetnici su sa većim brojem automatskih oružja izvršili jak napad na bunker br. 3 kod Travnika.³ Nakon borbe od 2 sata napad je odbijen bez vlastitih gubitaka.

U 15.00 sati pojavila su se iznad Travnika 24 neprijateljska zrakoplova, koji su u dva vala izvršili bombardiranje grada. Stradale su posebničke zgrade i građansko stanovništvo. Vojni objekti nisu pogodeni. Od pripadnika ove pukovnije poginuo je u gradu djelatni vodnik Delač Duro, a vodnik Vurdina Josip ranjen je kod bunkera od eksplozije zračne bombe. Među građanskim stanovništvom ima oko 70 mrtvih i preko 200 ranjenih osoba.

U toku noći odmetnici su izvršili još jedan napad na bunker br. 3, no bez uspjeha. Vatreno uznemirivanje postava trajalo je kroz celu noć.

Vojnici ove pukovnije vršili su kroz noć osiguranje porušenog diela grada i odkopavali mrtve i ranjene.

5. *siečanj*: u 20.15 sati odmetnici napali bunker br. 3 (kod Travnika), ali bez uspjeha.

Obhodnja II. konj. sklopa, upućena u pravcu: Travnik — bunker 10 — M. Ravan — k. 1030 — Kicelj — k. 1235 — Zlokići — Pirota, naišla je kod M. Ravni na neprijateljsku predstražu, na koju je otvorila vatru, te se neprijatelj povukao.¹ Obhodnja se vratila bez gubitaka.

Druga obhodnja, upućena pravcem k. 920 — k. 1299 — Kik — Dubrava — Ovčarevo, Zagaj, Jankovići, dobila je u s. Bilići strojničku vatru od strane odmetnika. Napad je odbijen i obhodnja se vratila bez gubitaka.

Podhvatni vod I. konj. sklopa, upućen u 06.00 sati pravcem: bunker 17 — Heldovi — Budišići — Pribilovići — Isakovići — Hrastovci — Rankovići — Stojkovići — Slimena — Grahovik — Tarabovac, naišao je izpred s. Budišići i Pribilovići na grupu odmetnika od 40—50 ljudi naoružanih strojopuškama i strojnicama. Na njih je otvorena vatra i isti su se povukli.

Preko celog dana vojnici u Travniku vršili su odkopavanje mrtvih i ranjenih prilikom bombardiranja.

6. *siečanj*: upućen jedan podhvatni vod II. konj. sklopa u razviđanje pravcem: Dolac — Rankovići — Stojkovići. Dodira sa neprijateljem nije bilo.

Ovog dana stigle su u Travnik jedinice njemačke vojske.²

7. *siečanj*: upućeni podhvatni vodovi radi razviđanja zemljišta izpred i iza postava. Dodira sa neprijateljem nije bilo.

³ U Travnik su tada stigli dijelovi Sedme SS divizije »Princ Eugen« (vidi tom IV. knj. 21, dok. br. 180, 181, 182, 183 i radnu kartu pod šifrom »Operacija Jajce« u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 128).

Jedan vod I. konj. sklopa upućen je na k. 1030 radi osiguranja lijevog boka njemačkih snaga, koje su nadirale prema Turbetu.

8. *siečanj*: razviđanje izpred i iza postava.

Jedinice njemačke vojske, koje su se prikupile u Travniku, kreću prema Turbetu.

9. *siečanj*: vrši se razviđanje izpred postava i osiguranje pruge.

Jedinice njemačke vojske napreduju u svom podhvatnom okolišu oko Travnika.

10. *siečanj*: upućena je jedna kombinirana podhvatna sat iz svih sklopova ove pukovnije i upućena u s. Rastovo sa zadatkom održavanja veze između njemačkih kolona, koje napreduju duž ceste Rankovići — Rastovo — G. Vakuf.

11. *siečanj*: razviđanje u svim pravcima. Odmetnici su se povukli od Travnika u pravcu Bugojna.

12. *do 21. siečnja*: svakog dana razviđanje izpred i iza postava i osiguranje želj. pruge. Nikakvih borbi niti dodira sa neprijateljem nije bilo.

22. *siečanj*: razviđanje u svim pravcima. Dodira sa neprijateljem nije bilo.

Kombinirana podhvatna sat vraćena je iz s. Rastovo u Travnik.

23. i 24. *siečanj*: razviđanje u svim pravcima. Dodira sa neprijateljem nije bilo.

25. *siečnja*: zapovjednik III. zbornog područja general Prohaska u pratnji državnog ministra Ivica Frkovića izvršio je obilazak postrojbi ove pukovnije. Tom prilikom podijeljena su odlikovanja pripadnicima ove pukovnije i inih borbenih postrojbi travničke posade.

Vršeno je razviđanje u svim pravcima. Dodira sa neprijateljem nije bilo.

26. *siečanj*: razviđanje u svim pravcima. Dodira sa neprijateljem nije bilo.

27. *siečanj*: upućena dva podhvatna voda u borbeno razviđanje pravcem: Stojkovići — Rankovići — Bugojčiči — Duboko. Dodira sa neprijateljem nije bilo. Prilikom ovog razviđanja pohvatano je 16 vojnih bjegunaca iz 9. p. p.

28., 29. i 30. *siečnja*: razviđanje u svim pravcima i osiguranje želj. pruge Lašva — Travnik. Dodira sa neprijateljem nije bilo.

31. *siečanj*: upućena jedna kombinirana podhvatna sat u s. Rankovići radi osiguranja uporišta i razviđanja. Podhvatna sat ostaje u s. Rankovići do daljnjega.

III. dio bojne relacije ne dostavlja se, pošto su svi pripadnici ove pukovnije, koji su se osobito iztakli svojom hrabrošću, predloženi za odlikovanje posebnim priedlozima.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

ZAPOVJEDNIK PUKOVNIK
(Schlacher)
Schlacher

BR. 162

BOJNA RELACIJA TRINAESTE LOVAČKE PUKOVNIJE
ZA JANUAR 1944. GODINE¹

13. lovačka pukovnija

Broj:

U Ivanjskoj, dne 9-II-1944.

Predmet: Bojna relacija
za mjesec siećanj 1944. g.

ZAPOVJEDNIČTVU 4. LOVAČKOG ZDRUGA

Ban ja Luka.

I. DIO.

O p e r a c i j e :

2. I. 1944.

Stožer pukovnije nalazi se u selu Klačnice.

15. sat nalazi se kao posada u selu Laktaši.

14. sat nalazi se na osiguranju rudnika u Rakovici.

13. sat nalazi se na osiguranju centrale rudnika Lauš.

Naučna sat nalazi se na izobrazbi u Banja Luci.

Laki povoz nalazi se u selu Laktašima.

Napad partizana izvršen na Banja Luku nastavlja se i 1 i 2, koji napad naše jedinice od-

bijaju, te dolazi i do uličnih borbi u Banja Luci.² Neprijatelj po dolasku pomoći³ povlači se⁴ ostavljajući iza sebe veliki broj mrtvih i još veći broj ranjenih. U ovim borbama učestvuje svo ljudstvo 14. i 13. sati te naučne sati. Pred jačim neprijateljem 14. sat povukla se je u crkvu Petričevac, a 13. sat u Banja Luku, dok je naučna sat vodila borbu sa neprijateljem u samoj Banja Luci.

Stožer I. bojne sa 1. 2. i 4. sati na položajima Omarska radi odbrane mjesta i osiguranja pruge do Piskavice i Hadžimehtića. 3. sat raspoređena u Kozarcu i bunkerima za odbranu mjesta i osiguranja pruge do Prijedora. U toku 1 I. izgubljena veza sa Banja Lukom i Prijedorom, pruga je rastrgata kod Piskavice preko 4 kilometra usljed toga što su komunisti u jakim snagama navalili na prostor Piskavice,⁵ te su za to mogli izvršiti ovako veliko razaranje pruge. Bataljon 374. Njemačko-Hrvatske pukovnije nije mogao produžiti za Banja Luku nego se je vratio u Prijedor, te je tek 2. I. mogao produžiti pješke za Banja Luku. Bojna je dobila nalog za pokret za Banja Luku i isti je na večer opozvat.

II. bojna na svojim određenim položajima u ogorčenim borbama sa neprijateljem, tek po dolasku pomoći istoga protjeruje iz Banja Luke. Neprijatelj je na istu napadao sa teškim haubicama. Po odbivanju neprijatelja, ostatak bojne po zapovjedi povlači se u nastambe vojarne (Kulina bana).

III. bojna isto tako u teškim borbama sa neprijateljem⁶ koji nastoji zauzeti Bosansku

* Opširnije o napadu na Banju Luku vidi tom IV, knj. 20, dok. br. 137, 149, 154, 164 i 174; knj. 21, dok. br. 1, 9, 22, 31, 85, 93, 103, 193, 194 i 195.

¹ Odnosi se na Devetsto prvi školski motorizovani puk (njemački), koji je preko Bos. Gradiške i Klačnice došao u Banju Luku, i Treći bataljon Trista osamdeset trećeg puka. Pojačanja su stigla 2. januara (vidi dok. reg. br. 25/2, k. 60, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

* Vidi tom IV, knj. 21, dok. br. 8.

⁵ Akciju je izvela Treća lička brigada (vidi tom IV, knj. 21, dok. br. 22).

Gradišku i srušiti pontonski most kako ne bi mogla pomoć na vrijeme stići. To im ne uspijeva, nego isti uz teške gubitke povlače se iz Bosanske Gradiške prema selima Grbavci, Dragelji i Jazovac.

3. I. 1944. g.

Stožer pukovnije, 15. sat i laki povoz nalaze se na tom mjestu. 14. sat po zapovjedi 4. lovačkog zdruga odlazi ponovo na osiguranje rudnika u Rakovici. 13. sat prikuplja se i sprema za odlazak po zapovjedi radi osiguranja centrale Lauš.

Kod I. bojne ništa novog. Veza sa Prijedorom uspostavljena.

II. bojna nalazi se u nastanbama vojarne Kulina bana. Isti dan dobiva brzoglasni nalog da zaposjedne novi postav kod Trapista, kamo stiže istog dana. Vršiti izviđanje i utvrđivanje položaja.

III. bojna na položaju r. Sava — raskršće puteva Bosanska Gradiška i Banja Luka. Oprednjenje upućene pravcem Obradovac — Bukovac — most na rijeci Jablanici nisu naišle na neprijatelja. Uporište na mostu razoreno. Od jedne pouzdane osobe saznaje se, da se partizani prikupljaju u Gornjim Podgradcima u jačem broju s namjerom da ponovno napadnu na Bosansku Gradišku. Zatražena je pomoć u bor-nim kolima iz Banja Luke.

4. I. do 13. I. 44.

Stožer, 15. sat, 14. sat i laki povoz na istim mjestima. Nema nikakvih promjena. Vršiti se razviđanje u raznim pravcima i prikupljaju podatci o neprijatelju. Neprijatelj nije napadao. Kod I. bojne vršiti se svakodnevno razviđanje prostora prema Piskavici i Hadžimehtiću. 6. I. razoren je most i 100 m pruge kod Hadžimehtića. 8. I. doturena je hrana za cijelu bojnu prućena tenkovima. 12. I. posjetio je Omarsku njemački general iz Prijedora. Inače na postavu ove bojne ništa nova.

II. bojna nalazi se kod Trapista. Vršiti razviđanje okolice i utvrđivanje položaja. Važnijih događaja nije bilo. Gubitaka i utroška strijeljiva nije bilo.

Kod III. bojne vrši se izvidanje prema s. Bukovac, Kozinci i Greda kao i prema Gazin Lugu i Koloniji Dubravi. Nije se naišlo na neprijatelja. Noću između 6. i 7. I. partizani odpočimlju napad na obadviije Gradiške. Sa južne strane su se povukli otjerani našom vatrom. Isto tako neprijatelj je u uličnim borbama protjeran iz sela Uskoke. Neprijatelj je imao 26 mrtvih, dok je sa naše strane poginulo 4, ranjeno 7 ustaša. Vrší se čišćenje prostora sela Gornji Varoš, šume Kruška do utoka V. Struga u Savu. Neprijatelj bježi prema zapadu i prebacuje se sa lijeve na desnu obalu Save u Pro-saru. Sve jedinice bojne uposlene su na radovima na utvrđivanju B. Gradiške. Rade se bunkerí, preprečni rovovi po raskršćima ulica i na periferiji grada. Svakodnevno vrše se izviđanja u bližu okolicu grada. Prispjela kozačka brigada⁷ vrši akciju čišćenja prema Kozari.

13. sat i naučna sat dobivaju nalog za odlazak na osiguranje centrale rudnika Lauš, gdje stižu 4. I. Po dolasku utvrđuju se i vrše svakodnevno izviđanja. Nova nema ništa.

13. do 20. I. 44. Stožer, 15., 14. i 13. sat, naučna sat i laki povoz na istim mjestima. Vršé razviđanje i prikupljaju podatke o neprijatelju.

I. bojna vrši razviđanje prema Piskavici i Hadimehtiću te se osigurava izgradnja pruge. 17. I. uspostavljen je putnički saobraćaj Prijedor — Banja Luka sa prielazom kod Piskavice. Liečnik-veterinar izvršio je pregled i žigosanje svih konja ove bojne. Uslied slabe ishrane uginula su 2 tegleća konja kod 4. sati.

II. bojna dobiva nalog da povuče 3 sati iz Trapista u vojarnu »Kulina bana« a ostavi jednu streljačku sat sa bacačem za osiguranje mosta na rieci Vrbasu i položaja u Trapistima. Po dolasku u Banja Luku vrši utvrđivanje iste. Drugih važnijih događaja nije bilo.

III. bojna na istom mjestu. Raspored jedinica je isti. Vrší se razviđanje u pravcu [Bok] Jankovac — Mačkovac, Kozinci, Brestovičina.

Ivanjskoj + II- 4

PROJEKT: Bojna paladaja
na mjesec siječanj 1944. g.

ZAPOVJEDNIČTVU 4. LOVAČKOG KIRUGA

Banjaluka.

I. D I O .

Operacije:

22.1.1944.

Stožer pukovnije nalazi se u selu Klačnice.
15. sat nalazi se kao posada u selu Laktazi.
14. sat nalazi se na osiguranju rudnika u Makovici.
13. sat nalazi se na osiguranju centrale rudnika Lom.
Kaučna sat nalazi se na izobrazbi u Banja Luci.
Laki povoz nalazi se u selu Klačnicama Laktazima.

Napad partizana izvršen na Banja Luku nastavlja se i
1 i 2, koji napad naše jedinice odbijaju, te dolazi i do uličnih
borbi u Banja Luci. Neprijatelj po dolasku pomoći povlači se os-
tavljaajući iza sebe veliki broj mrtvih i još veći broj ranjenih
U ovim borbama učestvuju svo ljudstvo 14.11.3. sati te naučna sa-
ti. Pred jakim neprijateljem 14. sat povukla se je u crkvu Petri-
čevac, a 13. sat u Banja Luku, dok je naučna sat vodila borbu sa
neprijateljem u samoj Banja Luci.

Stožer I. bojne sa 1.2.1 4. sati na položajima Ovarska
radi odbrane mjesta i osiguranja pruge do Piskavice i Hadžića -
metića. 3. sat rasporedjena u Kozaricu i bunkerima na odbranu mjes-
ta i osiguranja pruge do Priedora. U toku 1.1. izgubljenjem vaze sa
Banja Lukom i Priedorom, pruga je rastrgata kod Piskavice preko
4 kilometra uslijed toga što su komunisti u jakim snagama naveli
li na prostor Piskavice, te su sa to mogli izvršiti ovako veliko
razaranje pruge. Bataljona 374. Njemačko-Hrvatske pukovnije nije
mogao produžiti na Banja Luku nego se je vratio u Priedor, te je
tek 2.1. mogao produžiti pješke na Banja Luku. Bojna je dobila
zalog sa pokret na Banja Luku i isti je na večer opozvat.

II. bojna na svojim odredjenim položajima u ogrđenim
borbama sa neprijateljem, tek po dolasku pomoći istoga protjera-
je u Banja Luke. Neprijatelj je na istu napadao sa teškim nau-
bicima. Po odbivanju neprijatelja, ostatak bojne po zapovjedi
povlači se u nastambe vojarne /Kulina bana/.

III. bojna isto tako u teškim borbama sa neprijateljem
koji nastoji zauzeti Bosansku Gradisku i srušiti pontonski most
kao nebi mogla pomoć na vrijeme stići. To im neuspjelo, nego isti
u teške gubitke povećali se sa Bosanske Gradiske prema selima
Grabovcu, Zgk Dragelju i Jasavcu.

Stožer pukovnije, 15. sat i laki povoz nalaze se na is-

3.1.1944. g.

Nije se naišlo na neprijatelja. Od jedne partizanke koja je uhvaćena u selu Catrnji doznaje se da su partizani bili u selu Gornji Podgradci, te su se odatle povukli u selo Cerovljani i Celinovac. U ovim selima nalaze se partizani po svim kućama. Radi se na utvrđivanju i izgradnji bunkera.

20. do 27. I. 44. Stožer, 15., 14., 13. i naučna sat nalaze se na istom mjestu. Vrší se izviđanje radi prikupljanja podataka o neprijatelju, na koje se nije naišlo.

I. bojna. U toku noći (20. na 21.) prema Piskavici razoreno je preko 400 m pruge. Razaranje se nije moglo spriječiti radi općeg napada. Izvršen je napad jačih neprijateljskih snaga na Kozarac i bunkere.⁸ Napad su vršili svim vrstama oružja, a naročito su se isticali bacači i protuoklopni topovi. Uništen je i zapaljen bunker broj 5. Bunkeri oko Kozarca i preostala 2 na pruži su se održala uz zalaganje i najveće napore. Bunker br. 5. branio je poručnik Maurin sa svojih 19 domobrana. 11 domobrana je što teže što lakše ranjeno a među njima i poručnik Maurin. 5 domobrana je nestalo a trojici je uspjelo da izbjegnu. Sa bunkerom je uništeno svo tvorivo i oprema koju su imali domobrani sa sobom. Napad na Kozarac uništavan je vatrom iz haubica sa postava Omarska i Prijedor. U jutro su se komunisti povukli. Njihovi gubitci nisu poznati. Istovremeno kada su partizani izvršili napad na Kozarac, izvršen je napad i na Omarsku,⁹ koji je u vremenu od pola sata odbijen koncentričnom vatrom odbrambenog oružja, a najviše zahvaljujući spremnosti liudstva i neprekidne budnosti, kao i točnom gađanju. U toku 21. I. izvršena je izmjena topničkih vodova. 22. I. izvršen je ponovni jači napad na Kozarac. Napad je odbijen uz upornu odbranu i poslato pojačanje od jedne sati i oklopnog vlaka iz Prijedora. Žrtava nije bilo. Isti dan su komunisti postavili na pruži kod Piskavice minu koja je eksplodirala pri nailasku vlaka,¹⁰

koji je vukao dva vagona u kojem su bila smještena 2 voda 7. 1. p. Istovremeno izvršen je napad od strane komunista, te su u tom napadu dvojica domobrana izgorila, 5 je poginulo, a 28 je zarobljeno. Ostatak se razbjegao prema Ivanjskoj. 2. sat koja je išla u pomoć svladala je otpor komunista i iste protjerala. 23. I. izvršen je ponovni napad na Kozarac. Napad je odbijen, gubitaka nije bilo, osim jednog lakše ranjenog. Most kod Hadžimehtića je razoreo, minom.

II. bojna. Sat koja je osiguravala most kod Trapista dobivala nalog da se povuče u sastav bojne, koja se nalazi u logoru Kulina bana. Vršila se izobrazba vojnika, izvidanje okolice i radovi na utvrđivanju grada. Važnijih drugih događaja nije bilo.

III. bojna vrši razviđanje u pravcu Obradovac, Žeravice, Mokrice, Dubrave, Bukvik i Bukovac. Ništa nova, seljaci izkazuju, da se partizani prikupljaju u selu Jazovac, a svoje ophodnje šalju u sela Cerovljani, Berek i Gazin Luk. Vršili se radovi na utvrđivanju mjesta B. Gradiška.

27. I.

Stožer i II. bojna dobivaju nalog za pokret, i to stožer u Ivanjsku, a druga bojna u Omar-sku. I. bojna isto tako dobiva nalog, da po smje-ni zaposjedne postav Ivanjsku. Ostale jedinice na svojim mjestima.

28. I.

Stožer pukovnije stiže u Ivanjsku, te se smješta u za to određene prostorije. Vršila zamjenu sa stožerom 7. 1. p.

Stožer II. bojne sa 5. i 6. sati kreće iz Banja Luke i stiže do Ivanjske. U Ivanjskoj istura jedan vod u predhodnicu vlaka do Piskavice gdje hvata vezu sa izviđačkom sati I. bojne. Po dolasku u Omar-sku vrši se primopredaja položaja.

I. bojna vrši predaju položaja i ukrcava u vagona ljudstvo 2. sati i povoz 1. i 2. sati.

III. bojna. Ophodnja upućena pravcem Kozinci — Greda nije naišla na neprijatelja.

Ostale jedinice na svojim starim položajima.

29-1-44.

Stožer pukovnije u Ivanjskoj. 15., 14., 13. sat, naučna sat i laki povoz na istim položajima.

I. bojna. U toku dana prispjela je preselica sa 7. i 8. sati II. bojne. Preselica sa 2. sati upućena je u Ivanjsku. 7. sat II. bojne upućena je za Kozarac, gdje je izvršena primopredaja položaja sa 3. sati. II. bojna. Stožer, 5. i 6. sat nalazi se na uporištu Omarska. 6. sat ide u razviđanje pored pruge do sela Piskavice, gdje hvata vezu sa izvidnicom od Ivanjske i time osigurava prolaz transporta 7. i 8. sati koji dolazi iz Banja Luke, a osigurava i odlazak I. bojne iz Omarske u Ivanjsku. 7. sat koja je upućena u predhodnicu dolazi u dodir sa neprijateljem i istoga protjeruje. 7. sat upućuje se vlakom iz Omarske u Kozarac.

III. bojna. Ophodnja upućena u pravcu sela Lužani i sela Bukovac primjetila je neprijatelja u šumarcima preko r. Jablanice. U borbu nije stupila. Po pričanju seljaka partizanske poljske straže nalaze se u selu Ljutavi po danu a po noći dolaze u selo Žeravice. Isti dan javila je oružnička postaja u Bereku, da se 300 partizana nalazi na Jeftinom brdu" i selu Adići.¹²

30-1-44.

Stožer i stožerni dielovi na istim mjestima.

I. bojna. U Ivanjsku stiže 3. i 4. sat sa vlakom, pošto je prije toga treća sat po smjeni stigla iz Kozarca. 1. sat osigurava prugu prema Piskavici. Prilikom primopredaje položaja Omarska predato je zapovjedništvu II. bojne veći dio streljiva za pušku, strojnicu i teški bacač, kao i izvjesna količina ručnih granata. Po dolasku u Ivanjsku sati su odmah zauzele već određene položaje.

II. bojna na uporištu Omarska. Vršiti razviđanje sa jednom sati duž pruge do Piskavice, a jednim vodom razviđanje u pravcu Omarska — Dabrani — Jokići — Sekulići i natrag. Prva ophodnja nije naišla na neprijatelja, a druga je primjetila neprijateljsku komoru iznad sela Jokića.

III. bojna. Obhodnja upućena u pravcu Srednje Topole nije naišla na neprijatelja.

31. I. 44.

Sve jedinice ove pukovnije na istim postavama. Kod I. bojne koja se nalazi na novom

položaju u Ivanjskoj u toku noći uslied trošnosti i slabo građenog bunkera, isti se je zapalio od vatre iz cievi peći, te je u njemu izgorila oprema domobrana i razno tvorivo.

II. bojna je na istom mjestu. U toku noći izvršen je napad na Kozarac. Napad je odbijen. U 9. sati miniran je oklopni vlak u šumi Paljuge. Bojna je odmah uputila jednu sat u pomoć, a topovi su pucali oko pruge gdje je vlak napadnut. Miniranje i napad na vlak izvršio je 2. bataljon 6¹³ brigade. Po dolasku ophodnje i pomoći koja je upućena iz Prijedora odmetnici su se povukli 1. odmetnik je poginuo, a dva su zarobljena i predani četnicima, jer su ih oni poznali kao svoje. Gubitaka nije bilo.

III. bojna. Obhodnja išla u šumu Prašnik, nije naišla na neprijatelja.

ri. GUBITCI.

U toku mjeseca pukovnija je imala sljedeće gubitke i to:

Poginulo častnika:	3	dočastnika	5	domobr.	22.
Nestalo	„	3	„	10	„ 315.
Ranjenih	„	8	„	9	„ 58.

Ukupno: častnika 14 dočastnika 24 domobr. 395.
Odbjeglih. U toku mjeseca odbjeglo je 2 dočastnika i 3 domobrana.

Nije se vratilo sa dopusta 1 dočastnik i 12 domobrana.

Gubici u konjima: U toku mjeseca izgubljeno je konja i to: jahaćih: 1: teglećih: 3, tovarnih: — 0 —

III. STRELJIVO.

Streljiva je utrošeno i to:

125.720 puščanih naboja 7.9 mm, 107.950 naboja za strojnicu i strojopušku,

36.510 naboja samokres i strojosamokres, 586 granata za bacač 46 mm,

329 granata za bacač 80 mm, 509 ručnih granata, 187 komada jajastih ručnih bombi, 1150 naboja za samokres. 620 bijelih signalnih naboja,

210 crvenih signalnih naboja, 90 zelenih signalnih naboja, 417 komada udarnih granata za protuoklopni top, i 120 granata probojnih za protuoklopni top.

Izgubljena oprema i oružje pravdati će svaka sat posebnim relacijama. Predlozi za promaknuće i odlikovanje predloženi su posebno.

Zapovjednik ppukovnik
Kolaković
A. Kolaković

BR. 163

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOZERNOG UREDA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 10. FEBRUARA 1944. O SITUACIJI U BOSNI I HERCEGOVINI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 41/44.

(po podatcima primljenim 10. II. 1944 godine do 9 sati)

Podr. Jajca:

U podhvalu čišćenja visova s obje strane ceste: Jajce — D. Vakuf, part. su na mjestu borbe ostavili 11 mrtvih. Neprijatelj se od D. Vakufa povlači u sjeverozapadnom i sjeveroistočnom smjeru.²

Podr. Teslića:

U Pribiniću (12 km z. Teslića) se nalazi jača part. skupina,³ koja je došla navodno iz Čečave (12 km s.z. Teslića).'

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju narodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/176—177.

Podr. Prijedor — Banja Luka:

Partizanske skupine,⁴ koje ometaju promet na želj. pruzi: Prijedor — Banja Luka protjerane su 7. II.

Podr. Brekog:

U području s. Celića i Koraja (18 km j. i 20 km j.i. Brčkog) obostrana razvidačka djelatnost.

Podr. Tuzle:

U području jugoistočno Tuzle part. uzmiču prema Sekovićima (27 km j.i. Tuzle).

Podr. Sokolca:

U borbi 5. II. kod s. Kalimanići (15 km i. Sokolca) ostavili su part. 10 mrtvih i 20 ranjenih (1 komesar u engleskoj odori). Vlastiti gubitci: 3 mrtva, 3 ranjena i 3 nestala.

U području Sokolca spustilo se 15 padobranaca i iz zrakoplova su bačene partizanima engleske odore (izjava pučanstva).

Podr. Kalinovika:

U borbi 5 km j.z. Kalinovika part. su imali 27 mrtvih i 30 ranjenih. Kalinovik (40 km j. Sarajeva) u part. je rukama.⁵

Podr. Goražde:

Iz područja Goražde uzmiču part. u južnom i jugoistočnom smjeru.

Podr. Konjica:

U podhvalu sjeveroistočno Rame (18 km z.s.z. Konjica) ubijeno je 5 i ranjeno 10 partizana/' Plien: 1 strojica, 3 puške, streljivo i promičbeno tvorivo.

Podr. Stolca:

Jača part. skupina u pokretu iz područja 19 km j.i. Ljubinja (18 km j.i. Stolca) prema Srnjaku (10 km j.z. Trebinja).⁷

⁴ Na ovom dijelu želj. pruge izvodili su akcije dijelovi Četvrtе NOU divizije (vidi dok. br. 91).

⁵ Kalinovik je zauzela Deseta krajiška brigada. Detaljnije o njenim borbama i gubicima na sektoru Kalinovika vidi dok. »br. 41, 47 i 153.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Zbog lošeg vremena nije moglo raditi.

Osobitosti:

6. II. part. su upali u s. Slatinu^s (10 km j.j.i. Teslića) i pljačkali.

Događaji na prugama:

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 9. II. između ž.p. Dobrljin i Bos. Novi vlak naišao na minu. Stroj i 7 kola izkliznulo. Pruga Bos. Novi — Prijedor — Bihać promet u prekidu.

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni nadpukovnik
(HELBICH)
(M. P.) Helbich

BR. 164

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA ORU-
ŽANIH SNAGA NDH OD 12. FEBRUARA 1944. O BORBAMA
S JEDINICAMA NOVJ U BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 43/44.

(po podatcima primljenim 12. II. 1944 godine do 9 sati)

Podr. Broda:

Poduzetim protumjerama spriečeno je prebacivanje partizana (XII. brigade) sa južne na sjevernu obalu r. Save, istočno od Kobača (22 km j.z. Broda). Partizani, pretrpivši velike gubitke,

u ljudstvu, povukli su se na južnu obalu r. Save.¹ Nađeno je 6 mrtvih, ostali su odvučeni. Vlastiti gubitci: 3 mrtva.

Podr. Livna:

Vlastiti razviđački diovi naišli su 9. II. na slabijeg neprijatelja 15 km s.z. Livna.

Podr. Kulen Vakufa:

U predjelu 3 km j.i. D. Lapca (10 km z.j.z. Kulen Vakufa) raspršena je 9. II. jedna manja part. skupina.

Poduzet je podhvat za oslobođenje mosta kod Kulen Vakufa.

Podr. Doboja:

Noću 10/11. II. jača skupina partizana sa područja 11 i 14 km s.i. Doboja prepadom je ušla u Gračanicu² (14 km j.i. Doboja) i dioom prešla na južnu obalu r. Spreče, te je napala našu posadu u Karanovcu⁴ (16 km j.i. Doboja). Partizani su još iste noći protjerani u pl. Majevicu. Gračanica, Karanovac kao i cesta: Doboje — Tuzla čvrsto je u našim rukama.

Podr. Rogatice:

Neprijatelj iz područja 7 km s.z. Rogatice uzmiče u južnom smjeru.⁵ U području Jabučkog Sedla — Osiječani — Renovica (9 i 12 km j.z. i 14 km z.j.z. Rogatice) vođena je 10.11. jača borba sa partizanima.⁶ Obostrani gubitci su osjetljivi. Neprijatelj uzmiče dalje prema jugu.

Podr. Stolca:

Jača part. skupina prikupljena u području 18 km j.i. i 18 km j. Ljubinja⁷ (18 km j.i. Stolca)

¹ O rasporedu i dejstvu pomenute brigade u to vrijeme vidi dok. br. 66, 102 i 107.

² U Gračanicu je ušla Treća vojvodanska brigada (vidi dok. br. 88).

⁴ Karanovac je napadao Drugi bataljon Druge vojvodanske brigade (vidi dok. br. 139).

⁵ Vidi dok. br. 51.

⁶ Borba je vođena sa dijelovima Pete NOU divizije (vidi dok. br. 153).

⁷ Vidi dok. br. 58.

Događaji na prugama:

Na pruzi Kostajnica — Bos. Novi 10. II. naletio vlak na minu između ž.p. Dobrljin i Bos. Novi. Pojedinosti nepoznate.

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni nodpukovnik
(HELBICH)
(M. P.) Helbich

BR. 165

BOJNA RELACIJA DRUGOG GORSKOG ZDRUGA ZA MJESEC JANUAR 1944. GODINE¹

ZAPOVJEDNIČTVO
2. GORSKOG ZDRUGA
»VOJSKOVOĐE DOGLAVNIKA SLAVKA
VITEZA KVATERNIKA <
Op. broj 481/taj.
U Konjicu dne 13. II. 1944

Predmet: Bojna relacija za
siečanj 1944. godine.

ZAPOVJEDNIČTVU III. ZBORNOG PODRUČJA
(Glst.).

I. DIO:

A.) OPERACIJE I AKCIJE:

1.) Razpred četa dne 1. siečnja 1944. g.

- I. — Stožer 2. gor. zdruga i njemu izravno podređeni:
— Stožer zdruga — Konjic;
— 2. gor. obkop. sat — Konjic;
2. gor. dojavna sat — Konjic;

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1'2—16. k. 57.

- Zdravstvena sat 2. gor. zdruga — Sarajevo;
- Bojno-oruž. vod 2. gor. zdruga — Konjic.

II. — 2. *gorska pukovnija*:

- Stožer pukovnije — Jablanica;
- 13., 14. i 15. sat — Jablanica;
- Stožer I. bojne 2. gor. puk. — Konjic;
- 1. sat — Lukač Most;²
- 2. sat — Konjic;
- 3. sat — Konjic;
- 4. sat — Konjic;
- Stožer II. bojne 2. gor. pukovnije — Drežnica;
- 5. sat — Vojno;
- 6. sat — Gor. Grabovica;
- 7. sat — Aleksin Han;
- 8. sat — Drežnica;
- Stožer III. bojne 2. gor. pukovnije — Jablanica;
- 9. sat — Diva Grabovica;
- 10. sat — Ostrožac;
- 11. sat — s. Jelačići kod Jablanice;
- 12. sat — Jablanica.

III. — 9. *gorska pukovnija*:

- Stožer pukovnije — Hadžići;
- 13., 14. i 15. sat — Hadžići;
- Stožer I. bojne 9. gor. pukovnije — Bradina;
- 1. sat — Bradina;
- 2. sat — Ivan Sedlo;
- 3. sat — Bradina;
- 4. sat — Bradina;
- Stožer II. bojne 9. gor. pukovnije — Hadžići;
- 5. sat — Tarčin;
- 6. sat — Pazarić;
- 7. sat — Blažuj;
- 8. sat — Hadžići;

IV. — IX. *topnički sklop*:

- Stožer sklopa — Pale;
- Stožerna bitnica — Pale;
- 1. bitnica — Ljubogošta;
- 2. bitnica — u podhvalu sa njem. grupom »Hammer Schmidt«;

V. — XX. *topnički sklop*:

- Stožer sklopa — Sarajevo;
- Stožerna bitnica — Sarajevo;

- 1. bitnica — Sarajevo;
 - 2. bitnica — Sarajevo;
- (1. i 2. bitnica su u obrani grada Sarajeva). —

VI. — Oklopni vlak »Ris« sa sjedištem u Konjicu i oklopni vlak »Nerental« sa sjedištem u Jablanici, taktički izravno podređeni zapovjedniku 2. gor. pukovnije.

Sa napried navedenim postrojbama ovoga zdruza u toku mjeseci *siečnja* 1944. g. — niesu preduzimani nikakovi veći podhvati, već su samo vršena razviđanja duž želj. pruge, i osiguranje iste na dielu: Ilidža — Mostar, osiguranje posadnih mjesta i postava na dielu ove pruge i prikupljanje podataka o odmetničkim grupama.

Važniji događaji u toku ovoga mjeseca su:

1. siečnja:

U jutro ovoga dana 1 km s.i. Konjic, na dielu pruge: Konjic — Podorašac, pisar občine Konjic Ilija Azinović pri odlazku od kuće u Konjic naišao je na montiranu minu englezkog podrijetla. Imenovani je odmah eksploziv, kojega je bilo oko 11,600 kgr. uklonio, a zatim je odmah upućen zapovjednik obkoparske sati o. zdr., koji je cielu minu demontirao.

Pronalazač je novčano nagrađen od strane ovoga zdruza i Ravnateljstva željeznica u Sarajevu.

4. siečnja:

1.) Noću 4./5. ov. mj. oko 2300 sata oklopni vlak »Ris« naišao je na gomilu kamenja (2 km. zap. Ostrožac) na pruži. Kamenje je odklonjeno i vlak se probio do Zuglića. Na mjestu gdje se nalazilo kamenje vlak je bio napadnut od strane partizana, kao i njem. kolona koja se kretala cestom. Napad odmah odbijen. Gubitaka nije bilo.

2.) Razviđački odjel 9. gor. pukovnije, jačine: 1 častnik, 1 dočastnik, 1 njem. izobrazitelj i 18 domobrana, vršenim razviđanjem smjerom: Bradina — Nevetine — Velika — Repovci, naišao je kod Repovaca oko 0930 sati na neprijatelja, jačine 20—30 ljudi. Odjel je stupio u borbu i tokom iste zarobljen je naš 1 dočastnik i 7 domobrana. Partizani se povukli u sjeverozapadnom smjeru od s. Repovci.

5. siečnja:

1.) Noću 5./f5. ov. mj. oko 2330 sati izvršen je napad na Ramu sa sjev.-zap. strane. Broj napadača oko 200 sa 4 strojnice i 2 bacača. Tukli su Ramu bacačima, a kada su bili odbijeni, spustili su se na prugu kod Zuglića, gdje su istu porušili u dužini od 40 metara. Gubitaka nije bilo.

2.) Iste noći u 2330 sati dva vagona oklopnog vlaka »Ris« izkočila uslied nabacanog kamenja na pruzi (2 km. od Ostrožca prema Rami). — Kod dizanja vagona pripucano je na vlak. — Vagoni dignuti, a promet kod Zuglića uzpostavljen 6. ov. mj. u 1200 sati.

7. siečnja:

Noću 7./8. ov.mj. oko 0300 sati teretni vlak koji se kretao iz Brdana u smjeru Podorašca napadnut je od strane 80—100 partizana kod slova »V« sela Veternica (karta Konjic). — Napad usliedio sa iztočne strane. Partizani su vlak opljačkali. — Odveli željezničko osoblje i 3 legionara. Željezničko osoblje odmah svukli, oduzeli im bunde, bluze, lampe i pištaljke, a potom ih pustili, dok su legionare zadržali. — (Prije nego što su partizani pripucali na vlak, davali su signalnom lampom znak »opasnost vlaku«, te kad je vlak stao, onda strojničkom i puščanom vatrom napali vlak). — U vlaku su ubili 4 konja, dok su tri odveli sa sobom. — Po izvršenoj pljački vlak bez želj. osoblja pustili odavde u smjeru Podorašca, a zatim na mjestu napada minirali prugu na dva mjesta i istu porušili u dužini od 10 m. — Vlak je došao do štitnika na samom ulazu u Podorašac, gdje je opet naišao na porušeni propust i prevrnuo se desno od pruge. Dvie lokomotive zubčаницe i ostali vagoni oštećeni.³

Oklopni vlak »Vuk« nije pravovriemenno stigao na mjesto napada, pošto se je nalazio u Raštelici.

Odmah poduzeto razviđanje po našim djelovima iz Brdana, a u toku dana u smjeru s. Džepi i s. Brdani. — Promet uzpostavljen 9. ov. mj.

8. siečnja:

Razviđački odjel I. bojne 2. gor. pukovnije jačine dva voda, pod zapovjedništvom zapovjednika sati razviđao je ovog dana smjerom: Konjic — Borci. Kod Boraka naišao je na slabiji odpor, kojega je savladao i dostigao cilj. Gubitaka nije bilo. ...

9. siečnja:

Ovoda dana u 1130 sati 6. sat 9. gor. pukovnije stigla u Podorašac, gdje ostaje kao posada.

12. siečnja:

1.) Razviđački odjel tečajevaca dočastničkog tečaja koji je vršio dvodnevno razviđanje 10. i 11. ov. mj. smjerom: Jablanica — s. Doljani — Orlovac — k. 994 — s. Luke — Triščani — Kovačevi — Trišnik (842) — Lovine (k. 955) — Tolovac (1028) i natrag istim smjerom, naišao je na Tolovcu (1028) na stražu od 5 partizana, koji su se poslije naše otvorene vatre odmah razbježali. — Sa Tolovca (1028) primijećena je grupa od 60 odmetnika u pokretu sjeverno od s. Paroš u smjeru s. Škrobučani. — Na njih je otvorena bacačka i strojopuščani vatra, uslied koje su se svi razbježali.

Seljaci iz okoline s. Tolovac izjavili su da se sjeverozapadno od s. Škrobučani u s. D. Višnjani nalazi jedan bataljon partizana, dok se jedna manja grupa nalazi u s. Šibenik. Sva gore spomenuta sela nalaze se (14—19 km. s.z. Jablanica).

Odjel se po završenom zadatku povratio u Jablanicu dne 12. ov. mj.

2.) Noću 12./13. ov. mj. oko 2045 sati na pruzi između Erdana i Podorašca na okuki, napadnuta je naša obhodnja iz 1. sati 2. gor. pukovnije, koja je obhodarila prugom iz Brdana ka Podorašcu. — Istovriemenno je naišao teretni vlak iz Brdana na kojega su napadači također otvorili vatru, vlak je uzporio kretanje i obhodnja je ušla u vlak i produžila kretanje za Podorašac. — Stete i gubitaka na vlaku nije bilo. — Odmah upućen iz Podorašca jedan vod, a iz Brdana jedan roj domobrana na mjesto napada, ali su se odmetnici prvovriemenno povukli. — Na mjestu napada razrušena je pruga u dužini od 0,5 m., koja je već u 0400 sati u jutro popravljena.

Na ovom istom mjestu nadeno je 6 mina od kojih su 3 bile montirane. — Vjerovatno je napadače u radu omela ova naša obhodnja. — Po tragovima izgleda da je bilo 50—60 napadača. — Oklopni vlak »Ris« nije pravovriemenno stigao, pošto so je nalazio u Lisičićima za vrieme napada.

13. siečnja:

13./14. ov. mj. na zasjedu upućena je zasjeda u s. Maslišće (2 km. j.i. Podorašac), jačine jednoga voda domobrana, naišla je grupa od 100 partizana. Vod stupio u borbu, jedan partizan zarobljen, 1 ranjen, koji je nedugo iza toga umro. 5 partizana ubijeno. — Zaplijenjene dvie puške i nešto eksploziva. — Od naših jedan domobran nestao. — Naoružanje partizana: 8 strojopuščaka, ostalo puške. Vod se je u jutro 14. ov. mj. povratio u Podorašac.

15. siečnja:

9. sat 2. gor. pukovnije stigla ovoga dana iz Dive Grabovice u Konjic, gdje ostaje kao pričuva zdruga.

17. siečnja:

Noću 17./18. ov. mj. oko 0300 sati napadnut je teretni vlak na km. 75. kod Zuglića. — Vlak srećno stigao u Konjic. — Jedan kočničar sa vlaka nestao.

Na mjestu napada odmetnici su digli dvije šine. — Promet odmah uzpostavljen.

22. siečnja:

U toku noći 22./23. ov. mj. oko 0100 sati naišao je teretni vlak na minu između Ostrošca i Lisičića. — Prema izjavi jednog željezničara, lokomotiva i službena kola prevrnuta su, a ostatak sa oklopnim vlakom povučen u Ostrožac. — Oklopni vlak iz Ostrošca odmah upućen na mjesto udesa od strane Njemaca.

23. siečnja:

1.) Noću oko 23.30 sati partizani u jačini 400 naoružani puškama, 2 strojnice i 5 strojopuškaka napali su 9. sat 2. gor. pukovnije u s. Doljani. — Borba se vodila do 0300 sata, kada se neprijatelj povukao u smjeru s. Sovići. — Vlastitih gubitaka nije bilo. — Neprijatelj je imao 20 mrtvih.⁴

2.) Iste noći oko 0100 sat teretni vlak naišao je na minu 1 km. zap. od želj. postaje Lisičići. Oštećena lokomotiva i službena kola, a želj. pruga porušena u dužini od 20 metara. Promet uzpostavljen 23. ov. mj. u 1200 sati.

3.) U toku ovoga dana u Hadžiće stigao XX. topnički sklop (bez 1. gor. bitnice), a 1. gor. bitnica XX. top. sklopa stigla u Konjic.

24. siečnja:

7. sat 2. gor. pukovnije iz Aleksina Hana prebačena u Jablanicu, odnosno 11. sat 2. g. p. iz Jablanice u Aleksin Han.

27. siečnja:

5. sat 2. gor. pukovnije iz s. Vojno prebačena u s. Doljani, odnosno 9. sat 2. gor. pukovnije iz Doljana u s. Vojno.

28. siečnja:

Noću oko 0100 sat vlak br. 53. na km. 75.—76. iz smjera Konjic — Jablanica, kod Zuglića naišao na gomilu kamenja i pokidanu prugu, te je izkočio. Odmah je uslijedio napad partizana. — Borbu prihvatilo oko 150 Njemaca, koji su se nalazili na vlaku. — Napad odbijen. — Jedan njem. vojnik mrtav i 14 ranjenih. — 3 partizana ubijena. Jedna lokomotiva i 3 vagona

⁴ Napad su izveli Treći i Četvrti bataljon Sedme krajiške brigade. Tom prilikom imali su 2 mrtva i 1 ranjenog. Detaljnije o tome vidi dok. br. 17.

uslied izkliznuća uništeni.⁵ — Željezničko osoblje odvedeno (nestalo). — Oklopni vlak »Ris« također je sudjelovao u odbijanju napada.

2.) Utrošak streljiva:

— 2. gor. pukovnija:

— pušćanih naboja 7,9 mm. 0.24 SS	8700
— strojosamokresnih naboja 9 mm	650
— Naboja za samokres »Astra«	82
— Bombi za laki bacač 4,6 mm	91
— Ručnih bombi obrambenih.	50
— Naboja za znakovni samokres bijelih . .	2

— IX. topnički sklop:

— Temp. granata 0.28.	82
— Pušćanih naboja 0.24 SS.	4700
— Naboja za strojosamokres 0.41	160
— Naboja za strojosamokres 0.39	60
— Bombi ručnih.	4

— 9. gor. pukovnija:

— Pušćanih i strojopušćanih naboja 7.9 mm	3590
— Strojosaamokresnih naboja.	187
— Samokresnih naboja.	32
— Znakovnih naboja.	14
— Ručnih bombi	35
— Bacaćkih granata 4,6 cm.	15

B.) IZKUSTVA:

Izkustvom se je pokazalo, da podhvati manjih razmjera protiv odmetnika skoro uvijek ostanu bez željenog rezultata, jer se odmetnici pred jaćim odjelima oružanih snaga uvijek povuku i izbjegavaju borbu, a po završetku podhvata opet se vraćaju na ovo područje, na kojem su i prije bili (slučaj kod podhvata izvedenih sjeverno od crte: Rama — Ostrožac, u okolini Prozora, kao i zapadno od Jablanice, po njemaćkim postrojbama). Mnogo bi se bolji uspjeh postigao, kad bi se podhvati ćišćenja izvodili sa većim snagama obkoljavanjem pojedinih većih područja, u kojima bi se nakon završenog ćišćenja u pojedinim mjestima postavile jaće posade, koje bi i dalje vršile ćišćenje od eventualno zaostalih odmetnika i spriećavale ponovni dolazak i sakupljanje većih odmetnićkih skupina na oćišćenom području.

Odmetnici se obićno pred jaćim našim snagama povlaće bez borbe, dok na manje snage, ako su brojćano jaći, napadaju i taktikom obkoljavanja teže da unište naše slabije dielove.

Potrebno bi bilo sve postrojbe ovoga zdruha popuniti do punog ustrojbenog sastava, jer je veliki manjak po jedinicama osobito u dočastnicima i momčadi. Osoblje za specijalnu službu (stručno) je veoma slabo izobraženo (osobito dojavnici) zbog nedostatka sredstava za izvođenje izobrazbe. — Pored toga, postrojbama ovoga zdruha nedostaje i izvjestan broj zanatlija.

Da bi postrojbe ovoga zdruha bile uzposobljene za borbu — podhvate i pokret, potrebno im je dodieliti pripadajuće naoružanje (lake pješ. topove, P. O. topove, sred. bacače, strojosa-mokrese, samokrese), veći broj kola i konja, koji postrojbama nedostaju, a bez kojih je svaki pokret skoro nemoguć.

ZAPOVJEDNIK:
pukovnik (Zorn)
Zorn

(M. P.)

BR. 166

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOZFRNOG UREDA ORU-
ŽANIH SNAGA NDH OD 14. FEBRUARA 1944. O BORBAMA
SA JEDINICAMA NOVJ U BOSNI I HERCEGOVINI'

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 45/44.

(po podatcima primljenim 14. II. 1944 godine do 9 sati)

Podr. Livna:

Od 11. II. u toku je podhvat preko Sujice (14 km i. s. i. Livna) prema Kupresu.² Dosadanji nepr. gubitci: 32 mrtva, 25 zarobljenih. Plien: 8 lakih strojica, 1 težki bacač, više pušaka.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju narodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/184—185.

² Na ovom pravcu nastupali su dijelovi Prve brdske divizije (vidi mikrofilm Minhen 5/1163—1169 u mikroteci Vojnoistorijskog instituta i dok. br. 64 u ovoj knjizi).

Podr. Bos. Grahova:

6.5 km s. s. i. Bos. Grahova neprijatelj je uz gubitke odbačen.³

Podr. Bugojna:

11. II. naše čete zauzele su Bugojno i produžile napredovanje prema D. Vakufu. Neprijatelj je uzmakao prema sjeverozapadu i istoku.⁴

Podr. Goražde:

Od 11. II. vode se jake borbe u području 9 km s. z. Goražde. Napadaj partizana na Jabučko Sedlo (9 km j. z. Rogatice) odbijen i part. su odbačeni u jugozapadnom smjeru.⁵ Područje uz cestu prema Jabučkom Sedlu očišćeno je.

Podr. Bileća:

Obkoljena neprijateljska skupina kod Zvijerina (16 km i. Ljubinja) uspjela se uz gubitke od 62 mrtva probiti prema sjeveroiztoku u smjeruu. Plane⁶ (9 km s. Bileće). Neprijateljski gubi prema svemu sudeći znatno su veći.

Podr. Stolca:

Odbijen je napadaj partizana na obzkrbni povo/. južno Stolca (12. II.).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Usled lošeg vremena nije moglo raditi.

Djelat, nepr. zrakopl.:

4 neprijateljska zrakoplova napala su strojničkom vatrom 10. II. želj. postaju Hum (12 km z. Trebinja) bez učinka.

Obćenito:

3) Zarobljeno je u podr. Koprivnice, Broda. Brčkog, Nove Kapele-Batrine 44 partizana.

³ Na sektoru Grahova »bili su tada dijelovi Devete divizije NOVJ. Bliže o tome vidi tom V, knj. 24, dok. br. 68.

⁴ Bugojno su zauzeli dijelovi Trista šezdeset devete legionarske divizije (vidi dok. u napomeni 2).

⁵ Napad na ovo mjesto izveli su dijelovi Pete NOU divizije. Detaljnije o toj borbi vidi dok. br. 153.

⁶ Vidi dok. br. 49 i 58.

Događaji na prugama:

Na pruzi Brod — Vinkovci kod želj. postaje Andrijeveci (25 km i. s. i. Broda) naletio je mješoviti vlak na minu. Stroj i 2 kola izkliznula. Istodobni napadaj na vlak odbijen je. Neprijateljski gubitci: 10 mrtvih i 1 zarobljen. Vlastiti gubitci: 5 ranjenih (voj. osoba) i 5 građana.

(M. P.)

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

BR. 167

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 17. FEBRUARA 1944. O SITUACIJI U BOSNI I HERCEGOVINI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 48/44.

17. II. 1944 godine 0900 sati

I OBĆI PREGLED:

Pojačana djelatnost partizana sjeverno od želj. pruge Nova Gradiška — Brod sa namjerom temeljitog rušenja pruge u glavnom je osujećena. Prebacivanje jakih part. snaga iz pl. Majevice u područje južno od Tuzle i veća prikupljanja u širem području Vlasenice.'- Namjere za sada nejasne.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju narodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/189—190.

Pojačana neprijateljska djelatnost u području Goražde — Rogatica. Snježno vrijeme u cijeloj državi otežava djelatnost četa.

Podr. Broda: Kod Klokočevika (12 km i. Broda) protjerani partizani ostavili su 2 mrtva (1 komesar). Partizani uzmiču u istočnom smjeru. Dielovi XII part. »brigade« upali su 15. II. iz Bos. Kobaša (24 km J. Z. Broda) u SI. Kobaš⁸ (23 km J. Z. Broda).

Podr. Sunja — Bos. Gradiška:

U podhvatu čija je svrha zapljena plovnih sredstava, koja omogućavaju prebacivanje partizana preko r. Save, zaplijenjeno je do sada: 52 čamca, 8 ribarskih čamaca, 1 teglenjak, 1 skela i 1 splav.

Podr. Jajca: 11. II. oko 600 komunista prošlo kroz s. Barevo (7 km S. Jajca) u smjeru zapada.

Podr. Brčkog: Uz pomoć oklopnih kola protjerana je jaka part. skupina (500—700), koja je bila upala u s. Račinovci⁴ (12 km I. Brčkog). Neprijatelj se povukao u Jamenu (20 km I. Brčkog).

Podr. Doboja: Jedna skupina partizana (400) prebacuje se preko Komarica (16 km S.S.Z. Doboja) prema Majevcu⁵ (17 km S. Doboja). Odbijen je noćni napadaj 12/13. II. na Rudanku (4 km S. Z. Doboja).

Podr. Tuzle: Prema jednom njemačkom izvješću prebacilo se ovih dana 6000—7000 partizana iz Majevca u Sekoviće⁶ (27 km J. I. Tuzle), a područje Vlasenice nalazi se čvrsto u partizanskim rukama.⁷

¹ Odnosi se na Dvanaestu slavonsku brigadu. Bliže o tome vidi dok. br. 66 i 107.

⁴ Akciju na s. Račinovci izveo je 14/15. februara 1944. Treći bataljon Četvrte vojvodanske brigade. Tom prilikom Bataljonu su se predala 25 milicionera (vidi tom I, knj. 8, dok. br. 41).

⁵ Vidi dok. br. 104.

⁶ U to vrijeme prebačen je jedan dio snaga Sedamnaeste i Dva-deset sedme divizije na prostoriju Šekovića. Vidi dok. br. 110 u ovoj knjizi.

Podr. Goražda:

15. II. part. su upali u Goražde.⁸ Milicija i četnici povukli su se iz Goražda.

Podr. Rogatice:

Protjerana skupina partizana 4 km Z. Rogatice uzmakla je u sjeveroistočnom smjeru, ostavivši 22 mrtva."

Podr. Bugojna:

7 km J. I. Bugojna ustanovljena je 1 neprijateljska skupina u izgrađenim postovima.¹⁰

Podr. Gackog:

12 km J. Z. Gackog naišle su njemačke čete na jači nepr. odpor."

Djelat, vlast, zrakopl.:

Zbog lošeg vremena nije radilo.

Osobitosti:

Prema izkazima prebjeglih partizana i pučanstva partizani oskudijevaju u streljivu. Iz zaplijenjenih spisa razvidno je da je part. zapovjednicima izdata zapovied da svako nepotrebno trošenje streljiva imadu najstrožije kažnjavati.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti 16. II. u području Konjica, Kutine, Daruvara, Sinja i Gore (7 km J. Z. Petrinje) palo je 6, ranjeno 8 partizana, predalo se je 2 partizana i prijavilo 2 vojna neposlušnika. Zaplijenjeno je 2 strojosamokresa, 2 samokresa. Vlastiti gubitci: 1 mrtav.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni rodpukovnik
(HELBICH)
(M. P.) Helbich

⁸ Na sektoru Goražda nalazio se tada jedan dio snaga Pete NOU divizije (vidi dok. br. 41 i 153).

⁹ Vidi dok. br. 51, 56 i 99.

¹⁰ Vidi dok. br. 64 i 76.

¹¹ Vidi dok. br. 77.

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOZERNOG UREDA ORU-
ŽANIH SNAGA NDH OD 19. FEBRUARA 1944. O BORBAMA
SA JEDINICAMA NOVJ U BOSNI I HERCEGOVINI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 50/44.

OPERATIVNOG ODJELA GLAVNOSTOZERNOG UREDA MIN.
ORUŽANIH SNAGA

19. II. 1944 godine 0900 sati.

I OBČI PREGLED:

Obće stanje bez većih promjena.

II POJEDINOSTI:

Podr. Broda:

U borbi kod Krajačića (14 km s. z. Broda) 17. II. palo je 20 partizana. Vlastiti gubitci: 1 mrtav i 3 ranjena (Nijemci). U širem području Broda palo je u borbi još 9 partizana. Sjeverno od želj. pruge u području zapadno od s. Sibirja (8 km z. s. z. Broda) posjele su jače part. skupine više sela.² Protumjere su u toku.

Podr. Doboja:

Noću 16/17. II. odbila je domobranska posada Gračanice (15 km j. i. Doboja) jak napadaj partizana.³ Posada je pojačana. Istodobno poduzet je podhvat prema Miričini (20 km j.i. Doboja) protiv jedne part. skupine koja je rušila prugu između ž. p. Puračića i Dobošnice⁴ (19 km s. z. i 16 km z. Tuzle). Vlastiti gubitci: 7 ranjenih. Neprijatelj je svoje mrtve i ranjene odvuкао.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju narodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4.193—194.

² Oko Broda nalazile su se jedinice Dvadeset osme udarne divizije i vršile diverziju na želj. pruzi Beograd — Zagreb (vidi tom V, knj. 24, dok. br. 90).

³ Gračanicu je napala Peta vojvodanska brigada. Detaljnije o tome vidi dok. br. 142 i 172.

⁴ i • Ovu akciju izvela je Treća vojvodanska brigada (vidi dok. »br. 71).

Podr. Zvornika:

U borbi 13. II. kod Bratunca (30 km j. i. Zvornika) palo je 6, ranjeno 9, a zarobljeno 2 partizana. Vlastiti gubitci: 1 mrtav i 2 ranjena. Namjera partizana napasti Zvornik.

Podr. Sokolac — Rogatica:

U borbi kod Kule i Vitanja⁵ (7 i 8 km j. i. Sokolca) palo je 10 partizana. Prilikom napadaja na Rogaticu (14. II.) palo je 17, ranjeno 21, zarobljen 1 i prebjegao 1 partizan.⁰

Podr. Srebrenice:

18. II. part. su ušli u Srebrenicu i Bratunac⁷ (30 km j. i. Zvornika). Milicija uzmakla je prema Skeli (23 km j. i. Srebrenice).

Podr. Gackog:

U području 20 km j. i. Gackog odbačeni su part. 16. II. prema iztoku.⁸

Podr. Stolca:

Partizani su 16. II. odbačeni iz utvrđenih postava zapadno od ceste Stolac — Ljubinja (15 km j. Stolca) prema iztoku i sjeveru uz 13 mrtvih i 1 zarobljenog. Ima pliena u oružju.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je bojne zadaće.

Obćenito:

Osim gore spomenutog u toku manjih djelatnosti 18. II. u području Rogatice, Križevaca i Varaždina palo je 2 partizana, zaplijenjeno: 9 pušaka, 170 naboja. Dobrovoljno se prijavilo 30 voj. neposlušnika.

⁵ Borba je vođena sa dijelovima Sedamnaeste majevičke brigade. Vidi dok. br. 51 u ovoj knjizi i dok. pod reg. br. 6—7 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

• Bliže o našim gubicima vidi dok. br. 99.

⁷ U ova mjesta ušla je Šesta istočnobosanska brigada (vidi dok. br. 85 i 110).

Dogodaji na prugama:

Na želj. pruzi Dobož — Tuzla noću 16/17. II. partizani su zapalili želj. postaje Puračić, Dobošnica i Miričina te porušili prugu između želj. postaje Puračić — Dobošnica.⁹ Popravak pruge u toku je.

Na pruzi Nova Kapela-Batrina — SI. Brod 18. II. u 0310 sati između ž. p. Oriovac i Lužani eksplodiralo 9 mina. Pruga oštećena na 9 mjesta.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni oodpukovnik
(HELBICH)
Helbich

BR. 169

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 21. JANUARA 1944. O SITUACIJI U BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 52/44.

OPERATIVNOG ODJELA GLAVNOSTOŽERNOG UREDA
MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

21. II. 1944 godine 0900 sati

I OBČI PREGLED:

U području Teslića prikupljanje jačih partizanskih snaga. Vjerojatan je napadaj na Teslić.¹

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju narodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/199—201.

* Vidi dok. br. 89 i 146.

Prikupljanje jačih skupina part. oko želj. pruge Derventa — Doboj, sa vjerojatnom namjerom napadaja na prugu.³
Sjeverno od glavne želj. pruge Ivanić Grad — Brod part. se i nadalje prikupljaju i prebacuju sa vjerojatnom namjerom rušenja želj. pruge.

Podr. Brčkog: 20. 1⁴ part. su upali u s. Soljani (16 km s. i. Brčkog). Mjestna straža jaka 20 ljudi uspjela se povući u s. Drenovce (10 km s. i. Brčkog). Partizani odvođe obitelji ustaša i ruše put prema Drenovcima.

Podr. Dervente:

Prikupljanje jačih part. snaga kod s. Crnče, Osinje i Pojezne⁵ (15 km j., 16 km j.j.z. i 17 km j. j. z. Dervente).

Podr. Doboja: Naknadno se saznaje da su u borbama kod Gračanice (15 km j. i. Doboja) noću 16/17. II ukupni gubitci bili: Partizanski: 14 mrtvih (prema izvješću mještana preko 50 mrtvih i ranjenih), ubijen 1 politički komesar.⁶ Vlastiti: 6 dobrovoljaca, 1 oružnik i 3 domobrana ranjeni (izv. br. 50).

Podr. Goražde: Područje zapadno i sjeverozapadno od Goražda zaposjednuto od partizana. Naši potjerni odjeli naišli su na jači otpor 4.5 km zapadno i sjeverno Goražda.⁷

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je bojne zadatke.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni nodoukovnik
(HELBICH)
Helbich

³ Poglediti dok. br. 142. II.

* Bliže o gubicima naših jedinica pri napadu na Gračanicu vidi dok. br. 142.

⁷ Vidi dok. br. 153.

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOZERNOG UREDA ORU-
ŽANIH SNAGA NDH OD 24. FEBRUARA 1944. O BORBAMA
S JEDINICAMA NOVJ U BOSNI I HERCEGOVINI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 55/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

24. II. 1944 godine 0900 sati

Podr. Dobrljina:

Uz pomoć naših postrojbi jedne gorske pukov-
nije odbijen je napadaj partizana na njemačku
preselicu između Strižne i Dobrljina² (14 i 9 km
j. Kostajnice).

Podr. Prijedora:

Jugoiztočno Prijedora part. su odbačeni u smje-
ru juga. 6 km južno Prijedora nepr. brani utvr-
đene postave.

Podr. Jajca:

Noću 21/22. II. part. razviđački dielovi doprli
su do sjevernog ruba Jajca.
4 km s. s. z. Jajca ustanovljene su slabe parti-
zanske snage.

Podr. D. Vakufa:

Jedan naš potjerni odjel protjerao je partizane
iz s. Jemanlići (2 km i. j. i. D. Vakufa) u smjeru
sjevera.³ Naši gubitci: 1 ranjen, a partizanski:
12 mrtvih i 8 ranjenih.

Podr. Trazmika:

10 km s. z. Turbe protjerane su manje part.
skupine.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Muzeju na-
rodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorij-
skog instituta, reg. br. 4/206—208.

* Vidi dok. br. 137.

³ Vidi dok. br. 135.

Podr. Livna:

10 km s. z. Livna naši razvidački dieľovi protjerali su manje part. skupine u smjeru sjevera. Partizani su imali 2 mrtva, a 1 partizan je prebjegao.

Podr. Srebrenice:

Kod s. Bratunca (8 km s. Srebrenice) borbe sa partizanima.⁴ Dosadašnji neprijateljski gubitci: 10 mrtvih, a zaplijenjeno je 2 bacača i 28 pušaka.

Podr. Rogatice:

Ustaški dieľovi protjerali su partizane iz područja M. Koma (k. 808, s. s. z. Rogatice). Palo 11, a zarobljen 1 partizan. Naši bez gubitaka. 1 ustaška sat sukobila se kod Zmijnice (k. 967, 6 km s. z. Rogatice) sa nadmoćnijom partizanskom skupinom, te se nakon višesatne borbe povukla u Rogaticu.³ Pala su 2 partizana. Vlastitih gubitaka nije bilo.

Podr. Trebinja:

10 km sjeverno Vilusa (20 km i. Trebinja) partizani su zaposjeli s. Vignjište.⁰

Podr. Brčkog:

Selo Lončari⁷ (12 km s. z. Brčkog) zauzeto od partizana.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Zrakoplovstvo nije radilo.

(M. P.)

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni nodpukovnik
(HELBICH)
Helbich

⁴ Borbe su vodene sa Šestom istočnobosanskom brigadom (vidi dok. br. 110).

⁵ Detaljnije o tim boVama vidi izvještaj Štaba Dvadeset sedme NOU divizije od 4. marta 1944. i bojnu relaciju za februar 1944. Prvog stajaceg djelatnog zdruza (ustaškog) od 12. marta 1944. (dok. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 6'1—7. k. 1111 i 2/2—15, k. 57).

⁶ Vidi dok. br. 105.

⁷ Vidi dok. br. 154.

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOZERNOG UREDA ORU-
ŽANIH SNAGA NDH OD 29. FEBRUARA 1944. O BORBAMA
S JEDINICAMA NOVJ U BOSNI"

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 60/44. g.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
29. II. 1944 godine 0900 sati

I OBĆI PREGLED:

Osjetljivi gubitci partizana u području Petri-
nje.² Olakšano stanje u području Livna i južno
Brčkog.¹ Jača prikupljanja partizana u području
Sinja.

II PODRUČJA:

Brčko:

Razpršene su part. snage koje su napadale Če-
lić (18 km j. Brčko), te je Čelić odterećen. U bor-
bama oko Celića poginulo je 89 part.⁴ Noću
26/27. II. partizani su upali u Sl. Šamac, koga
su branili jurišnici kotara Brčko. Poginuo je
tabornik, a 4 jurišnika su ranjena. Neprijatelj-
ski gubitci nepoznati.

D Vakuf:

Odbijen je napadaj partizana na Novo Selo (2
km s. z. D. Vakufa). 2 partizana su poginula, 11
ih je ranjeno, 7 zarobljeno i 3 prebjegla. Naši
gubitci: 1 mrtav i 1 ranjen.

Livno:

Partizani uzmiču iz područja zapad. sjev. zap.
Livna.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalaze se u Muzeju na-
rodnog oslobođenja u Zagrebu a mikrofilm u mikroteci Vojnoistorij-
skog instituta, reg. br. 4/221—223.

² Vidi tom V, knj. 24, dok. br. 105 i 147.

³ Vidi dok. br. 154.

⁴ Borbu kod Celića i Ratkovića vodile su Prva, Druga i Peta
vojvodanska brigada. Bliže o borbi i gubicima naših snaga vidi dok.
4br. 133, 139 i 142.

Teslić:

Odbijen je napadaj partizana na našu stražu u s. Vručici (3 km i. j.i. Teslića).
Odbijen je napadaj partizana na rudnik 3.5 km j.j.i. Teslića.⁵ Ranjen 1 domobran.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo prenos tvoriva.

Obćenito:

Osim izloženih u toku manjih djelatnosti u području Prijedora, Varaždina i Bjelovara ubijeno je još 3, zarobljeno 2, ranjeno 1 i predalo se 4 partizana.

Događaji na prugama:

Na pruzi Sunja, Bos. Novi 28. II. u 1525 sati između ž. p. Dobrljin i Bos. Novi mješoviti je vlak naišao na minu, a potom je napadnut strojopuščanom vatrom.® U pomoć upućeni pomoćni vlak iz Volinja napadnut je minama iz bacača 1 puščanom vatrom, te se zbog mraka morao povući. Za sudbinu mješovitog vlaka do sada se ne zna. Promet u prekidu.

Naknadno se saznaje da su naši gubitci pri napadaju na želj. postaju Horvati 26/27. II. bili: 2 mrtva, 3 ranjena i 10 nestalih (izv. br. 59).

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

I

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

⁵ Vidi dok. br. 146.

• Napad su izvršile jedinice Jedanaeste krajiške brigade. Detaljnije o tome vidi dok. br. 17—4, k. 776 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

OPŠTA BOJNA RELACIJA DRUGOG ZBORNOG PODRUČJA ZA FEBRUAR 1944. GODINE'

I. D I O

A. — KOD I. LOVAČKOG ZDRUGA.

J) 4. *lovačka pukovnija:*

1. II. Stožer pukovnije, 13., 14. i 15. sat, 3. sat I. bojne i dieľovi 4. sati I. bojne nalaze se u Derventi, 1. sat I. bojne na postavu Kalenderovci, 2. sat I. bojne na postavima Osojci i Jabukovac, II. bojna na postavima oko Doboja, III. bojna u Usori.
- III. bojna krenula u podhvat pravcem Makljenovac — Alibegovci. Prilikom kretanja bojna je došla u dodir sa neprijateljem,² ali je nakon kraće borbe neprijatelj odstupio. Bojna se isti dan vratila u Usoru bez 10. sati, koja je ostala u Jelahu kao posada.
- II. bojna krenula je u podhvat pravcem: Orašje — Obli Kam. — Visoka Glava — Omanjska — Bandere. Na tom prostoru naišla je bojna na slabije komunističke dieľove, koji su poslije kraće borbe odstupili, te se je bojna vratila u Doboj na postave.
2. II. 10. sat III. bojne vratila se je iz Jelaha u sastav svoje bojne, osim jednog voda, koji je ostao u Tešanjki.
4. II. 9. sat. III. bojne izvršila raciju u Gračanici te prikupila 117 vojnih neposlušnika.
6. II. 11. sat III. bojne upućena je u Rudanku radi zaštite željezničke pruge. Vod 10. sati povučen ie iz Tešanjke.
10. II. III. bojna sa pridodatom 5. sati II. bojne krenula je u pravcu Gračanice, a odatle prema Sokolu. Na pojedine skupine komunista ispaljeno je nekoliko mina iz bacača.

12. II. Pošto su partizani upali u Gračanicu³ III. bojna bez jedne sati, koja je ostala u Rudanki krenula je u pravcu Gračanice. Kako su se partizani povukli iz Gračanice, bojna je bez borbe ušla u Gračanicu. Manji napad na postave 11. sati u Rudanki odbijen je bez gubitaka.

15. II. Stožer III. bojne sa 10. i 12. sati vratili su se u Usoru, dok je 9. sat ostala kao posada u Gračanici.

16—17. II. Oko 2000 sati napali su partizani Gračanicu.⁴ Kako su milicioneri napustili svoje postave, povukla se je 9. sat ka dječjem domu, gdje je organizirala obranu, a zatim u sam dom odakle je uz 25 milicionera i nekoliko oružnika davan odpor. Partizani su žestoko navaljivali na samu zgradu, ali nisu mogli skršiti odpor hrabrih branitelja. Borba je trajala do 17. II. do 0300 sati, kada su se partizani ne postigavši cilja povukli. Vlastiti gubitci bili su: 4 domobrana ranjena, 3 milicionera i 1 oružnik ranjen i 1 vodnik zarobljen. Zaplijenjeno je 8 pušaka. Neprijatelj je imao 21 mrtvog i oko 50 ranjenih/' Kod ovih borbi istakli su se pričuvni poručnik Bjeličić Stanko, kao i svi ostali častnici, dočastnici i domobrani.

U toku dana ponovno je krenula III. bojna bez 11. sati u Gračanicu.

19. II. III. bojna bez 9. sati vratila se je u Usoru, dok je 9. sat ostala kao posada u Gračanici, a 11. sat upućena u Rudanku.

21. II. 9. sat III. bojne vratila se je iz Gračanice u Usoru.

22. II. Radi osiguranja s. Foče i željezničke pruge na tom dielu krenula je III. bojna bez 11. sati u s. Foča.

26. II. Dielovi III. bojne vratili su se iz Foče i Rudanke u Usoru.

U toku cijelog mjeseca vršena su manja razviđanja bez dodira sa neprijateljem.

³ U Gračanicu su tada ušli Prvi i Četvrti bataljon Treće vojvodanske brigade. Opširnije o tome vidi dok. br. 88.

⁴ Napad na Gračanicu izvela je Peta vojvodanska brigada. Detaljnije o tome vidi dok. br. 81 i 142.

2) 6. *Lovačka pukovnija:*

Stožer 6. lov. pukovnije, 13., 14. i 15. sat II. bojne nalaze se na postavima u Teslicu.

Dio postava u Tesliču drže dieľovi Tesličke Domdo bojne.

Dvije sati Jurišne bojne koje su stigle u Teslić upotrebljavaju se kao pričuva u Tesliču, a jedan vod upućen je za pojačanje posade Domdo u Rudniku (Brdaci).

I. bojna 6. 1. p. nalazi se na prenaoružanju u Brodu.

III. bojna 6. 1. p. razpremljena je te je 7. II 1944. upućena u Vinkovce gdje se još uvijek nalazi.

14. II. Kombinirana sat II. bojne upućena je na osiguranje radova u pravcu Slatine. U toku radova primjećene su pojedine skupine komunista, koje su preciznom vatrom ove sati raspršene.

29. II. Oko 2020 sati počeo je napad komunista na Teslić i Rudnik (Brdaci). Napad je počeo iz pravca s. Barići preko Bara na Lug te sa ceste Pribinić od Kačuna.⁶ Komunisti su iz strojnica otvorili vatru sa Kačuna, a takođe iz grupe kuća na ulazu u Teslić. Na postave u Tesliču izbačeno je 8 mina iz bacača, a također 3 mine na postave Rudnik. Jačina napadača 300—400 komunista. U 22.30 napad je odbijen bez gubitaka.

U toku celog mjeseca vršena su svakodnevna manja razviđanja u okolini Teslića bez dodira sa neprijateljem.

B. — KOD 3. LOVAČKOG ZDRUGA:

1—16. II. Od 1. do 16. II. 1944. godine, vršena su svakodnevna razviđanja sa postava odbrane Tuzle sa jačim obhodnjama u svim smjerovima do na daljinu do 10 km, u cilju prikupljanja podataka o kretanju partizana i njihovim namjerama, kao i u cilju prikupljanja vojnih neposlušnika.

Na neprijatelja se nije nigdje naišlo, samo se prikupilo podatke o njihovom kretanju i prebacivanju u selima udaljenim od Tuzle od 15—35 km.

Prikupljeno je 102 vojna neposlušnika.

Svakoga dana izgrađivali su se i utvrđivali postavi za odbranu Tuzle. Pravili su se bunker i na postavima kao i u samom gradu, kopali rovovi na postavima i postavljala bodljikava žica.

Vlastiti gubitci: 2 domobrana mrtva.

Protivnički gubitci nepoznati. Pliena nije bilo.

J 7. II. Osiguravale su dvie sati 5. 1. p. popravak željezničke pruge na pruzi Tuzla — Doboj između Puračića i Mirićine, a koju su razorili partizani.

Vršena su razviđanja jačim obhodnjama sa postava obrane Tuzle u svim smjerovima do na daljinu 10 km.

18—26. II. Vršena su svakodnevna razviđanja sa postava obrane Tuzle jačim obhodnjama u svim smjerovima do na daljinu 10 km u cilju prikupljanja podataka o neprijatelju te u cilju prikupljanja vojnih neposlušnika.

Na neprijatelja se nije naišlo. Saznalo se da partizani često noću vrše prebacivanje ljudstva, hrane i komore iz Majevice za Sekoviće preko s. Caparde i obratno.

Prikupljena 223 vojna neposlušnika.

27. II. II. bojna 5. 1. p. izvršila je podhvata prema s. Caga (20 SZ Tuzla) i Seona (23 SZ Tuzla), sa ciljem uništenja prikupljenih partizanskih snaga u tim selima. Na pravcu kretanja i u tim selima nije se naišlo na neprijatelja. Saznalo se je od mještana da je Vojvodanska brigada prije 7 dana prošla kroz ta sela, kada je išla rušiti prugu kod Dobošnice⁷ (20 ZSZ Tuzla).

Vršena su razviđanja sa postava obrane Tuzle u svim smjerovima do na daljinu 10 km, koja nisu također dovela do dodira sa neprijateljem.

Doveden 21 vojni neposlušnik.

2b. II. Vršena su razviđanja sa postava oko Tuzle u svim smjerovima do na daljinu do 10 km. Na neprijatelja se nije naišlo.

Obhodnja koja je razviđala pravcem Hodžići — Dokanj — Matanovići — Pločnik, uhvatila je 2 partizanska kurira sa poštom.

Svakoga dana u toku celoga mjeseca vršena je izgradnja utvrđenja postava obrane Tuzle, kao i pravljene bunkeru u samom gradu.

Vlastitih gubitaka nije bilo.

Protivnički gubitci: 2 partizana zarobljena.

C. — KOD SRIEMSKOG ZDRUGA.

Tokom mjeseca veljače 1944. na području toga zdruga vršena su osiguranja: željezničkih pruga, dovoza drveta, osiguranje važnih objekata i industrijskih područja.

Raspoložive postrojbe upotrebljene su kao straže i posade, dok zbog nedovoljnog broja častnika, momčadi kao i slabog naoružanja ne mogu se poduzimati akcije većeg obsega bez sudjelovanja njemačkih ili drugih borbenih jedinica.

7. i 8. II. 7., 8., i 9. sat toga zdruga imale su zadatak štiti zalede njemačkim i drugim našim jedinicama kod Cerne. Došlo je do manjih okršaja sa partizanima.

22. II. Obhodnja 9. strojničke sati došla je u sukob sa većom grupom odmetnika kod Spačve, stupila s njima u borbu i natjerala ju u bjeg prema Vrbani.⁴ Pred Vrbanjom došlo je do ponovnog sukoba. Gubitaka u ljudstvu kao i oružju s naše strane nije bilo, dok je neprijatelj u ovim okršajima imao gubitke 24 mrtva.

Zarobljena je jedna puška, jedna ranjenička nosila. 4 kožnate torbice i 1 bomba.

19. II. Krenuli su službenim poslom na Jarčinu vodnik Križan Andrija, domobran Vuković Sima i domobran Alduk Petar. Kod s. Budanovaca zarobljeni su po partizanima, razoružani i svučeni. Vodnik Križan i domobran Vuković bili su odmah pušteni, a Alduk Petar je odveden i do sada se ništa ne zna o njegovoj sudbini.

D. — KOD KOTURAŠKE BOJNE II. ZBOR. PODRUČJA

25. II. 1. i 3. sat te bojne krenule su u pravcu s. Bukovlja radi protjerivanja partizana koji su se u tom selu nalazili. Pošto su partizani vidjeli da su otkriveni povukli su se u pravcu k. 146 i dalje u pravcu s. Ježevik, izbjegavajući sukob sa goniocima.

Drugih podhvata u toku veljače o.g. ta bojna nije imala.

II. IZKUSTVA.

Primjećeno je da partizani ne stupaju u otvorenu borbu kada su im njihove namjere otkrivene, nego se povlače i izbjegavaju otvorenu borbu.

III. NEDOSTATCI I POGRIJEŠKE.

Kod Srijemskog zdruge osjeća se jako nedostatak dovoljnog naoružanja, osobito teškog i pješackog oružja, te nedovoljna pokretljivost usljed nedostatka prievoznih sredstava.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

ZAST. ZAPOVJEDNIKA

Pomoćnik

general Majetić

Majetić

BR. 173

OPŠTA BOJNA RELACIJA ZAPOVJEDNIŠTVA ŠESTE PJEŠAČKE DIVIZIJE ZA MJESEC FEBRUAR 1944. GODINE»

OBICA BOJNA RELACIJA

ZAPOVJEDNIŠTVA 6. PJEŠAČKE DIVIZIJE

Za mjesec veljaču 1944. g.

BROJ I

Raspored podređenih djelova zapovjedništva 6. pješačke divizije bio je početkom mjeseca veljače 1944. g. sljedeći:

1. — Mostar:

Zapovjednik posade: Zapovjednik popunidbenog zapovjedništva Mostar pukovnik Rudolf Ukmar.

Mostarska pomoćna sat.

Mostarski povozni vod, i

3. sat III. samovozne bojne (jedan dio)

2. — Trebinje:
Zapovjednik posade: Zapovjednik 14. pješačke pukov-
nije pukovnik Juraj Cordašić.

14. pješačka pukovnija i to:
Stožer pukovnije,
13. prateća sat,
14. protuoklopna sat,
15. stožerna sat,
1. bojna sa stožerom,
1., 2., 3. i 4. sat I. bojne i
7. sat II. bojne.

3. — Zavalu:
Zapovjednik posade: Zapovjednik II. bojne 14. p.p. nad-
satnik Ivan Lilić.

II. bojna 14. p.p. i to:
Stožer bojne i
5., 6. i 8. sat.

4. — Dubrovnik:
Zapovjednik posade: Zapovjednik 6. pješačke divizije
pukovnik Ivan Sarnbek.

Stožer 6. pješačke divizije,
Ratni sud 6. pješačke divizije.
Mostarska posadna sat,
3. sat III. samovozne bojne,
Mjestno zapovjedništvo Dubrovnik i
Dubrovačka posadna sat.

5. — Gacko: Zapovjednik Domdo bojne Gacko satnik
Fazlagić Safet.

Domdo bojna Gacko sa 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. sati.
Tok važnijih događaja bio je u glavnom sljedeći:

2. U. 1944.

Neprijateljski zrakoplovi napali su iz zraka na pruzi Du-
brovnik — Metković vojnički vlak nedaleko od Hutova kojom
su prilikom pogodene 4 osobe i nekoliko ih je ranjenih.

Istom prilikom napadnut je iz zraka i vlak između Met-
kovića i Gabele, kojom je prilikom poginulo 5 osoba i neko-
liko ranjeno.

5. II 1944.

Rano u jutru napali su djelovi X. Hercegovačke parti-
zanske brigade naša osiguranja na željezničkoj pruzi i utvrde-
nja oko Trebinja. Napad na utvrđenja kod Trebinja i željez-

ničku postaju Jasenica-Lug odbijen je, dok su posade na željezničkim postajama Taleža i Duži svladane.³

Zapovjednik posade Duži nadporučnik Lazimbat i zapovjednik posade u s. Taleža poručnik Jovanović uspjeli su se probiti do Trebinja sa 11 momaka, dok je 26 momaka nestalo. Partizani su ove željezničke postaje zapalili.

Gubitci: ranjen je nadporučnik Lazimbat, 2 razvodnika i 1 domobran.

Zarobljeni: 1 vodnik, 5 razvodnika. 1 desetak i 25 domobrana.

Izgubljeno oružje: 2 strojopuške, 4 samokresa i 40 pušaka.

Partizani su po izvršenom napadu krenuli u pravcu Pod Dobromani.

Oko 0800 sati 2 neprijateljska razarača u pratnji nekoliko lovačkih zrakoplova izvršili su sa otvorenog mora vatreni prepad na Dubrovnik.⁴

Šteta nije velika, jer su zrna prebacila. Pogoden je osobni samovoz zapovjednika mjesta Dubrovnik. Žrtava nije bilo.

6. II. 1944.

Oko 1800 sati napala je grupa partizana kod s. G. Kočela (7. s.z. Trebinja) odjel Niemaca i četnika, koji su imali zadatak da sruše most kod Starog Slana.

Kod ove borbe Niemci i četnici imali su po 1 mrtvog, a partizani 5 mrtvih prebrojano.

7. II. 1944.

Partizani su se nakon izvršenog napada na naša osiguranja na pruži Trebinje — Zavała, povukli preko mosta kod

³ i ³ U izvještaju Štaba Desete hercegovačke brigade od 7. marta 1944. o akcijama na želj. pruži kaže se:

»4. februara:

Po veoma rđavom vremenu, kiši i vjetru, bataljoni su krenuli na određene zadatke i dostigli su ciljeve na vrijeme. »1« je poslije kratkog napada uspio da likvidira domobransku posadu stanice Duži. Međutim, ne obavijestivši prethodno ovaj Štab, bataljon »Mihailo Čuzulan« izvršio je prepad na posadu Jasenica-Lug upravo u momentu kada su naši bataljoni bili već podišli na nekoliko stotina metara ovoj stanici. Time je neprijatelj upozoren na prisustvo napadača i posjeo je sve položaje oko navedenog mjesta, odakle je, ne žaleći municiju, osuo veoma jaku vatru u sve strane. U ovakvoj situaciji naši bataljoni odustali su od namjeravanog napada i povukli se«. (Vidi dok. reg. br. 3—1, k. 1148 II u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁴ Britanski razarači iz baza na istočnoj italijanskoj obali povremeno su se pojavljivali pred istočnom obalom Jadranskog mora, bombardovali luke i položaje duž obale i napadali njemačke konvoje.

Starog Slana i s. Pod Dobromani na sjevernu obalu Trebišnice.⁵ Niemci i četnici, koji su sa Huma upućeni u gonjenje partizana, minirali su pomenuta dva mosta.

Da bi se očistio prostor sjeverno od Trebinja i Trebišnice od partizana, poduzele su postrojbe SS-divizije »Prinz Eugen« uz pripomoć djelova 359. grenadirske pukovnije,⁷ djelova naše 14. p.p. i četnika-suboraca podhvat čišćenja.

Podhvat ide od sjevera ka jugu i to SS-divizija čisti prostor od Ljubinja, Plane i Bileće.

Djelovi 359. grenadirske pukovnije, naše 14. pukovnije i četnika obrazuju zaprečnu skupinu na prostoru od s. Mosko preko Trebinja — Tvrdoši, duž rieke Trebišnice — do mosta na Trebišnici između Zavale i Poljica.

14. p.p. dobila je zadatak da zatvori most Tvrdoši i prostor duž Trebišnice kod manastira i s. Tvrdoši, a također i most Poljice — Mrkonjići.

Podhvat bi se imao završiti 9. ov. mj. na večer.

8. II. 1944.

Raspored partizana na području sjeverno od Trebinja je sljedeći:

X. partizanska brigada nalazi se na prostoru sjeverno od Trebinja poglavito u Zagori i okolini,⁸ XI. partizanska brigada nalazi se u okolini Bileće i u s. Pilatovci⁹ (10 j.i. Bileće) i XII. partizanska brigada u okolini Plane.¹⁰

9. II. 1944.

X. partizanska brigada zauzela je noću 8. na 9. II. prostoru sjeverno od Ljubomirske kotline u selima Vrpolje, Podvori, Borkovići, Vlaška i Ščenica.¹¹

⁵ i ⁸ Vidi o tome dok. u napomeni 2 i 3.

⁶ Sedme

⁷ Odnosi se na dijelove Trista pedeset devetog puka Sto osamdeset prve njemačke divizije. Ova divizija je prebačena iz Norveške u Jugoslaviju gdje se od 12. do 25. oktobra 1943. iskrcala u Uroševcu, odakle je prebačena na prostoriju Slano — Dubrovnik — Trebinje — Kotor — Bar — Cetinje — Podgorica — Nikšić. Na području Slano — Dubrovnik — Trebinje — Gruda bio je raspoređen Trista pedeset deveti puk sa dva bataljona, jednim divizionom Dvjesto dvadeset drugog artiljerijskog puka i jednom inženjerijskom četom. Krajem 1943. i početkom 1944. ovaj puk je vodio borbe na području Trebinja i pri prodoru u pravcu Bileće, sredinom marta 1944. uslijed izvlačenja nekih njemačkih jedinica, Divizija je pomjerena prema jugu a sa njome i Trista pedeset deveti puk (vidi dok. reg. br. 1/4, k. 73A i 1 l. k. 70—A'V u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁸ Vidi dok. 18 i 49.

¹⁰ Bliže o njenom rasporedu i dejstvu u to vrijeme vidi relaciju Štaba Brigade za mjesec februar 1944. (dok. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta reg. br. 3—6, k. 1151 I).

¹¹ O rasporedu i dejstvu Brigade vidi dok. br. 58.

XI. partizanska brigada nalazi se u pokretu od Bileće ka Vilusima.¹²

Jedna jača grupa partizana X. Hercegovačke brigade nalazi se u selima: Veličani, Dubljani, Dračevo i Drijenjani¹¹ (sve s.z. od Zavale 5 do 10 km.).

Kod s. Drijenjani partizani su napali jednu njemačko-četničku skupinu, koja se povukla prema selu Veličani, gdje je prihvaćena od naše II. bojne.

Naše osiguranje mosta na putu Poljice — Mrkonjići odbilo je napad partizana na ovaj most.

10. II. 1944.

X. partizanska brigada nalazi se u pokretu sa područja Ljubomirske kotline prema s. Zvijerina (14 s.z. Bileće).

U podhvalu sjevno od Trebišnice izbila je udarna skupina SS-postrojbi, koja je vršila čišćenje na pravcu Ljubinja — Trebinje, na crtu s. Vrpolje, s. Trebilović, s. Vrbeši, s. Ljubbenji¹⁴ (sve 5 do 10 km. s.z. od Trebinja).

Njemačke SS-postrojbe spalile su s. Vlahovići (10 s. Ljubinja), jer je jedna njemačka kolona bila napadnuta 7. i 8. ov. mj. između Stoca i Ljubinja,¹⁵ pa je u Vlahovićima pronađeno njemačkih odjevnih predmeta i opreme i zbog toga je cijelo selo spaljeno.

Oko 1100 sati 5 neprijateljskih zrakoplova mitraljirali su željezničku postaju Hum i onesposobili 1 lokomotivu, nakon čega su se uputili duž pruge prema Poljicama.

11. II. 1944.

X. partizanska brigada povlači se 10. ov. mj. prema Plani, gdje je došlo do žestokih borbi sa njemačkim četama.¹⁸

Noćas je udario grom na uporište Gljiva (4 s.i. Trebinje) kojom je prilikom poginuo 1 razvodnik i 1 domobran a 14 je domobrana onesvješćeno, koji su u toku dana došli k svijesti.

Njemačke SS-postrojbe iz Poljica i Ljubinja zapalile su sela Dračevo i Drijenjani (5 s. Poljice), koja su bila zaposjednuta od partizana.

¹² Brigada je i dalje ostala na prostoriji oko Bileće (vidi dok. br. 49, 60 i 77.

¹³ Vidi dok. br. 38.

" i ¹⁷ U dnevnom izvještaju Komande Jugoistoka od 12. februara 1944. kaže se:

»... 7. SS — brd. div.

Jedna opkoljena neprijateljska grupa istočno od Ljubinja probila se ka sjv. istoku...« (Vidi mikrofilm Minhen 5/1163—
1169 u mikroteci Vojnoistorijskog instituta).

¹⁵ Vidi dok. »br. 45.

" Vidi dok. br. 58.

12. II. 1944.

Između njemačkih SS-postrojbi i X. partizanske brigade vodile su se oštre borbe sjeverno od Bileće i u okolini Plane.¹⁷ Partizani su u ovoj borbi imali oko 300 poginulih.

14. II. 1944.

Na putnički vlak koji je išao iz Dubrovnika za Trebinje, nepoznate su osobe ispalile nedaleko postaje Duži 4 naboja, od kojih je ranjen 1 domobran i 4 građanske osobe.

Noćas je naišao putnički vlak iz Huma za Dubrovnik na rastavljene tračnice 6 km. južno od Huma uslied čega se je prevrnula lokomotiva i službena kola i time promet obustavljen za Dubrovnik za 12 sati.

Danas oko 0700 sati 2 neprijateljska lovca u niskom lietu sa juga preletjeli su Dubrovnik i vratili se u istom pravcu. Vatru nisu otvarali. Sa zemlje otvorena vatra bez učinka.

16. II. 1944.

X. partizanska brigada poslie borbi kod Plane i Bileće navodno se je podjelila u više grupa, koje se nalaze sjeverno od Ljubomirske kotline.¹⁹

Danas u 1230 i 1300 sati u Dubrovniku je dat zbjeg zbog pojave neprijateljskih zrakoplova, koji su sa juga preletjeii preko Dubrovnika u pravcu sjevera. Zrakoplovi su bili na tako velikoj visini, da se nisu mogli vidjeti, već se samo čulo zujanje motora.

17. II. 1944.

Noćas je grupa partizana nepoznate jačine izvršila vatretni prepad na našu zasjedu sjeverno od Poljica. uslied čega se je zasjeda povukla na uporište Poljice.

18. II. 1944.

Noćas oko 2300 sati oko 100 naoružanih partizana napali su i nakon kraće borbe zauzeli i opljačkali oružničku postaju u Novim Selima (8 s.z. Metković). Ovom su prilikom zarobili 16 naših oružnika između kojih i zapovjednika postaje i njegovog zamjenika, koje su odveli u nepoznatom pravcu.

Istom prilikom zarobljeno je i 17 domobrana VI. ustaškog stajaćeg zdruga, koji su se slučajno bez oružja nalazili na postaji.

U vodenoj borbi poginuo je 1 pomoćni oružnik.

20. II. 1944.

Naša zasjeda kod mosta sjeverno od Poljica odbila je napad jedne partizanske grupe nepoznate jačine. Prema njemačkom četničkom izvješću od danas nalazi se u s. Sedlari (7 i. Zavala) grupa partizana jačine 20 do 60 ljudi.

Uporištu Poljice zapoviedena pooštrena pažnja.

21. II. 1944.

Niemci su danas zapovjedili da se 23. ov. mj. izvrši preseljenje I. i II. bojne i 13. i 14. sati 14. p.p. iz Trebinja i sa osiguranja pruge Trebinje — Zavala i Hum — Dubrovnik u Konjic u sastav 2. gorskog zdruha.

Pomenuto osiguranje istoga dana preuzima III. bojna 14. p.p.

22. II. 1944.

Savezno nalogu III. zbornog područja Glst. br. 406/taj. od 3. II. 1944. g. odlaze sa svojih dosadanih postava i osiguranja željezničke pruge Trebinje — Zavala, u sastav 2. gorskog zdruha u Konjic i to: 1/14. sa Huma i 13/14. iz Trebinja dne 24 ov. mj. u 0700 sati, a 11/14. iz Zavale i 14/14. iz Trebinja dne 25. ov. mj. u 0700 sati.

Sva osiguranja, koja su do sada vršile gore spomenute postrojbe, preuzima 23. ov. mj. do 1200 sati III. bojna 14. p.p. i 15. sat sa sljedećim rasporedom:

a) *Uporište Zavala:* 9/14. (polovina) sa zapovjednikom sati. Pridaje se iz 12/14. 1 teška strojnica. Ukupno: 1 častnik i 50 momaka.

b) *Uporište Poljice:* 9/14. (druga polovina) sa područnim častnikom. Ukupno: 1 častnik i 45 momaka.

c) *Uporište Diklići:* Neće biti zaposjedano.

d) *Uporište Jasenica-Lug:* 12/14. sa zapovjednikom sati i polovina ljudstva, ali bez strojnica. Ukupno: 1 častnik i do 30 momaka.

e) *Uporište Hum:* Stožer III. 14. p.p. i cjela 10. sat a iz 12. sati jedna strojnica. Ukupno: do 80 ljudi.

f) *Uporište Taleža,* neće biti zaposjedano.

g) *Uporište Duži:* 12/14. (druga polovina) sa područnim častnikom, bez strojnica. Ukupno: 1 častnik i 30 momaka.

h) *Uporište Volujac,* neće biti zaposjedano.

i) *Željeznička postaja u Trebinju:* 15/14. 1 častnik i 6 momaka.

j) *Uporište Zaplanik,* neće biti zaposjedano.

k) *Uporište Uskoplje*: posjeda 11/14. sa zapovjednikom i 1 područnim častnikom i najmanje 30 momaka. Ovo uporište imati će i sljedeće straže: Tunnel kod Sumeta 8 momaka, tunnel kod Mihanića 10 momaka i Brgat 8 momaka.

Uporište Arslanagića Most i Vrelo Oko 15/14.

Uporište Tvrdoši preuzimaju Niemci.

Uporište Gljiva i Humac neće se posjedati, kao ni straža na Golom Brdu.

23. II. 1944.

U Vilusima su se vodile jake borbe između četnika i partizana.¹⁹ Prema izjavi četnika partizana ima nekoliko tisuća i namjera im je prodrijeti u Konavle i izbiti na more.

Tokom današnjeg dana jedinice III. bojne 14. p. p. preuzele su osiguranje željezničke pruge sa rasporedom kako je to navedeno od 22. ov. mj.

24. II. 1944.

U području Vilusa vrši se i dalje prikupljanje partizana. I 24. ov. mj. vodene su borbe na tome području između četnika i partizana.

XI. partizanska brigada prikuplja se u Ljubomirskoj kotlini i već su zaposjeli Gradinu (9 s. Trebinje) i put za Bileću kod s. Mosko.²⁰

Jedna bojna SS. divizije »Prinz Eugen« odputovala je 24. ov. mj. iz Bileće u pravcu Dubrovnika, tako da su u Bileći ostali samo četnici.

U 10 sati dat je u Dubrovniku zračni zbjeg, zbog prelietanja neprijateljskih zrakoplova na velikoj visini iznad Dubrovnika u pravcu sjevera.

I

25. II. 1944.

Grupa partizana nepoznate jačine rastavila je tračnice između željezničke postaje Diklići i Gojšina²¹ (8 s.z. Hum). Na rastavljene tračnice naišao je redoviti njemački vojni vlak iz Dubrovnika i tom se je prilikom prevrnula lokomotiva, službena kola i dvojica putnička kola. Jednovremeno sa ovim

¹⁹ Vidi dok. br. 126, 127 i 131.

²⁰ i ²² Na ovoj prostoriji u to vrijeme bila je Deseta hercegovačka brigada (vidi dok. br. 3—1. k. 1148 II u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

partizani su pripucali sa svih strana. Njemački i naši vojnici odgovorili su vatrom i nakon 45 minuta vođene borbe partizani su bili odbijeni.

Ovom prilikom ranjeno je 15 njemačkih vojnika i 2 naša domobrana. Poginula su 2 njemačka vojnika i 1 stražar rizničke straže.

Na mjesto nesreće zapovjednik III. bojne uputio je parostroj sa 20 ljudi, a iz Zavale cjelu 6. sat.

Usljed gornjeg promet na pruzi Dubrovnik — Mostar obustavljen je za 3 dana. —

26. II. 1944.

U toku dana četnici su vodili oštre borbe sa partizanima oko s. Mosko i Jasena i bili su primorani da odstupe u Trebinje.²¹

Partizani su zauzeli ta mjesta i time presjekli put za Bileću. Međutim četnici su poduzeli protunapadaj i uspjeli povratiti oba pomenuta mjesta i ponovo uspostaviti vezu sa Bilećom.

U ovoj borbi četnici su imali 2 mrtva i 1 teško ranjenog.

U toku današnjeg dana uspjeli su partizani (XI. i XII. brigade) zauzeti od četnika Viluse. Četnici su se povukli u pravcu Lastve, koja je također noćas pala partizanima u ruke.²²

X. partizanska brigada nalazi se na prostoru Ljubomirske kotline — Jasen — Mosko, pa vjerojatno do desne obale Trebišnice. Njihove trojke spustile su se prošle noći čak u s. Goricu (3 i. Trebinje), a 8 ih je viđeno u Gradini (1 s. i. Trebinje). Jedna grupa od oko 200 partizana prebačena je u Popovo Polje.

Ukupna snaga partizana (X., XI. i XII. brigade) na gore spomenutom području iznosi oko 4500 boraca.²⁴

Njemačke SS-čete, koje su u Trebinju, jutros su zaposjele uži obranbeni pojas Trebinja, a jedna sat je u pričuvi. Zabranjen je svaki izlaz i ulaz u grad i naređena je najstrožija pripravnost. Pojačana su okolna uporišta. Također je zapovijedena upotreba milicije.

Situacija oko Trebinja je dosta teška.

Nedaleko željezničke postaje Duži napadnut je jutros putnički vlak iz Trebinja, koji je neoštećen stigao do Huma.

27. II. 1944.

Danas su vođene teške borbe između partizana i četnika u Grabu — Zubci,²⁵ o čemu sam se osobno osvjedočio, osma-

²³ Vidi dok. br. 126, 128, 131 i 138.

²¹ O brojnom stanju Dvadeset devete divizije i hercegovačkih, odreda vidi dok. br. 32 i 129.

²⁵ Vidi dok. br. 144 i 145.

trajući područje Graba sa konavoske strane. 2 četnika prošla su tom prilikom pokraj mene, gdje su tražili pomoć od Niemaca, jer da su napadnuti od XI. i XII. partizanske brigade.

Na povratku iz Konavla imao sam sudar sa drugim jednim osobnim samovozom.

1 domobran i 1 građanska osoba teže su a podpisati lakše povređen.

2 neprijateljska lovačka zrakoplova naoravili su danas polukrug u niskom lietu nad Dubrovnikom i vratili su se u pravcu juga.

Otvorena vatra sa zemlje bila je bez učinka. —

28. II. 1944.

Napadnute su od strane partizana naše ophodnje upućene i to: jedna sa uporišta Jasenica-Lug u pravcu Poljica i druga sa uporišta Poljice u pravcu Jasenica-Lug. Napad je izvršen na prvu istočno od Diklića gdje je ophodnja naišla na rastavljenju prugu, a na drugu 4 kilometra istočno od Poljica. Ophodnje su se povukle na svoja uporišta.

U isto vrijeme upućena ophodnja sa Huma ustanovila je da se je jedna grupa od oko 20 partizana povukla od željezničke pruge prema s. Krnjevići, koje je udaljeno 1 kilometar od pruge. Zapaža se da partizani posljednjih dana postaju sve djelatniji u prekidanju željezničkog prometa na pruzi Dubrovnik — Zavala.

Jutros su partizani na pruzi između Zaplanika i Uskoplja rastavili tračnice na koje je jutros naišao redoviti njemački vojni vlak iz Dubrovnika. Lokomotiva i 2 vagona prevrнула su se, a partizani su pokušali napad ali su odmah bili odbijeni. U toku današnjeg dana promet je obustavljen.

Danas oko 1530 sati 12 neprijateljskih lovačkih zrakoplova izvršili su dva kruga na visini oko 1500 metara nad Dubrovnikom te su mitraljirali i bombardirali Rijeku Dubrovačku. Oštećen je 1 brod i 1 čamac je potopljen i 1 mornar poginuo. Vatra otvorena sa zemlje bila je bez učinka.

Ponovo danas u dva maha i to: u 1900 i u 2130 sati neprijateljski lovački zrakoplovi nadlietali, osvjetljavali svjetlećim raketlama te slabije bombardirali i mitraljirali Dubrovnik, Gruž i Rijeku Dubrovačku.

U Rijeci Dubrovačkoj poginulo je nekoliko građanskih osoba, srušena je 1 crkva u Mokošici i u Rožatu 2 kuće. Druge štete nije bilo, jer je dio bombi pao u more a druge su bilo bez štete.

Partizani pod osobnim vodstvom zapovjednika II. partizanskog korpusa generala Peka Dapčevića, koji se sada momentalno nalazi u Lastvi,²⁰ zauzeli su 29. ov. mj. u jutro Grab — Zubci i time su postali ugroženi Konavli. Pučanstvo iz Graba — Zubci bježi u Konavle. Trebinje je takođe ugroženo od partizana. Niemci nemaju na mjestu dovoljne snage za podhvrat protiv partizana, već su se za sada ograničili samo na obranu grada Trebinja, u koji su dovezli nešto topništva.

Partizansko vodstvo iskorišćuje slabost njemačkih i naših četa, koje su sada dislocirane po južnoj Dalmaciji i Hercegovini, vrlo je vješto izvršilo napad, demonstrirajući prema Trebinju a glavnom snagom udarilo je na Grab — Zubci, koju im namjeru njemačko vodstvo nije na vrijeme prozrelo.

Cjenim da situaciju mogu popraviti samo nove snage, koje treba žurno dovući amo na jug, a za buduće, da ovdje ostanu jače snage za sigurnost ovoga kraja, nego što su ostale, poslie odlaska skoro ciele 14. p. p.

Danas u jutro napadnut je kod Komaja na pruzi Čilipi — Gruda vlak, kojom je prilikom izkliznula lokomotiva, nakon čega je ponovo promet uspostavljen. Poginuli: 1 njem. čast., 1 dočast. i 2 grad. osobe i 2 ranjena.

U toku jučerašnjeg i današnjeg dana neprijateljski zrakoplovi bombardirali su i mitraljirali 9 puta Grudu. Glavni cilj bila je željeznička postaja u Grudi, gdje je uništena jedna cjela kompozicija. Kompozicija je bila maskirana tako, da se dobio dojam da se prevozi slama, međutim iz jednog vagona, koji je pogoden punim pogotkom bombe iskočili su bacači i bombe. Što je bilo u ostalim vagonima ispod slame nije se moglo utvrditi.

Poginula su 2 njemačka častnika, 3 njemačka vojnika i dosta građana. Stanovništvo Grude većim se djelom izselilo.

Uništen je 1 njemački top.

Od istih zrakoplova mitraljiran je i prorošetan osobni vlak iz Kotora za Grudu, kojom je prilikom bilo 8 mrtvih i oko 80 ranjenih.

Željezničke postaje u Čilipima i Grudi jako su oštećene od guste strojničke vatre.

Prema podatcima, postoji još samo 1 lokomotiva na ovoj pruzi.

Brzoglasni spojevi također su prekinuti.

U 730, 10 i 1130 sati dat je u Dubrovniku zračni zbjeg, zbog prelijetanja neprijateljskih zrakoplova iznad Dubrovnika sa juga u pravcu sjeveroistoka.

Vatra otvorena sa zemlje bila je bez uspjeha. —

GLAVAR STOŽERA SATNIK
(Streharsky)
Streharsky

BR. 174

IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA DRUGOG BATALJONA TRINAESTOG PUKA SEDME SS DIVIZIJE »PRINC EUGEN« ZA JANUAR I FEBRUAR 1944. GODINE¹

Komandno mjesto bataljona Begov Han, 1. I 1944-

Opravka odjeće i čišćenje oružja i pribora. Bataljon primio hranu, zimsku odjeću i 25 pari cipela.

Veterinar vršio škartiranje bataljonskih konja. 89 konja bilo je još sposobno za rad, ali je ipak na početku nove akcije još 54 konja moralo da ostane i dalje u bataljonu, jer inače bataljon ne bi bio sposoban za pokret.

Gubici:

Vrijeme: lijepo.

Komandno mjesto bataljona Begov Han, 2. I 1944.

Pripreme za novu akciju.

Komandant bataljona i adutant odvezli se u Zenicu na konferenciju komandanta puka.

Nema događaja.

Gubici:

Vrijeme: vedro, 10 cm snijega.

Komandno mjesto Begov Han, 3. I 1944.

Prije podne dijelovi bataljona vršili dezinfekciju.

Od podne prebacivanje bataljona skelom sa istočne na zapadnu obalu r. Bosne.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2.3, k. 10.

² U izvodu je ojačavačen i januar 1944. zbog toga što Redakcija ranije nije raspolagala ovim dokumentom.

17.00 1 vod 12 čete za Zepče radi hvatanja veze sa 1 brdskom divizijom.

22.00 1 podoficir i 50 ljudi premješteno u bataljon.

23.00 Bataljon primio 20 konja, koji su stigli na kamionima.

U noći 3/4. I 44. prilikom prebacivanja preko Bosne prevrнула se jedna skela. 3 čovjeka se utopila i izgubljena je jedna garnitura radio-opreme (petovatna stanica). Utopio se 1 konj.

Sopstveni gubici: 3 čovjeka utopljena

1 konj utopljen

1 petovatna radio-stanica izgubljena

Vrijeme: tmurno.

17.45 Izviđačka patrola koja je bila upućena da uhvati vezu sa desnom borbenom grupom vratila se bez rezultata, jer uslijed visokog snijega nije mogla da se probije.

20.10 Radio-zapovijest od puka: »11/13. batalion 6. I. 44. produžice nastupanje bez komore do Bukovice. Komoru uputiti blagovremeno iz Serića preko Šarampova — Tidovca tako da se priključi Bahmanu (Bachmann). Marševski cilj komore Jezerci, 8 km sjeveroistočno od Travnika. Pridati pješadisko osiguranje. Bahman kreće iz Tidovca u 8,00 časova.

6. I mora se bezuslovno uspostaviti veza sa desnom pobočnom kolonom«.

Komandno mjesto bataljona Šerići, 6. I 1944.

7.00 Polazak lijeve borbene grupe iz Serića u 2 kolone.
1 kolona (komandni ešelon, 7. četa i 10. četa bez konja), sa dnevnim ciljem Bukovica.

2 kolona (vod za vezu, 11. četa i komora 7. i 10. čete), u pravcu Travnika.

Komandant: SS-Ustuf.¹ Schmidt.

12.00 Stigla je lijeva borbena grupa na k. 1372 (3,5 km zap. sjeverozapadno od Serića). Odatle je upućena izviđačka patrola da uhvati vezu sa desnom borbenom grupom (8. četa). Put od k. 1372 u jugozapadnom pravcu preko k. 1307 do Bukovice veoma težak. Ljudi upadaju u snijeg do prsiju. Jak vjetar sa snježnom vijavicom. Prekinuta je radio-veza sa pukom.

- 18.00 Ceta za vezu između kolona i desna borbena grupa od Jezera kretali su se zajedno i u 19 časova stigli su, ne naišavši na neprijatelja, na k. 1375. Konji su bili jako iznureni. Veza sa susjednom divizijom⁴ uhvaćena je pomoću svjetlosnih signala. Magla i snježna vijavica otežavaju marš.
- 19.30 Lijeva borbena grupa stigla je u Bukovicu. Prema iskazu stanovništva bile su ovdje prije 7 dana jake partizanske grupe.⁵ Ljudstvo je iscrpljeno.
- 19.40 Izviđačko odjeljenje vratilo se natrag. Veza sa desnom kolonom nije mogla da se uspostavi uslijed visokog snijega.
Dodira sa neprijateljem nije bilo.
Gubitaka nije bilo.
Vrijeme: snježna vijavica, magla i hladnoća.

Komandno mjesto bataljona Bukovica. 7. I 1944.

Radio-veza sa 13. pukom ponovo je uspostavljena preko 13. čete III bataljona.

Lijeva borbena grupa ostala je 7. I 44. u Bukovici.

- 9.00 Izviješten je preko radija puk da izviđačko odjeljenje 6. I 44. nije uhvatilo vezu sa desnom borbenom grupom.

- 10.15 Puk je preko radija dostavio sljedeće:

1) Neprijatelj⁶ u jačini od 1000 ljudi povlači se na jug pred 1 brdskom divizijom kod Korana.⁷ 19 km sjeverozapadno od Travnika.

2) Desni susjed ostaje 7. I 44. na svom mjestu. Ovo važi i za 13. četu II bataljona, koja ima da jako izviđa u pravcu zapada i jugozapada. Patrole za vezu 13. čete III bataljona sa obje strane doline r. Bile kreću se od 7,00 časova za Bukovicu.

4) Vezu bezuslovno uspostaviti sa sopstvenom desnom kolonom i lijevim krilom 1 brdske divizije.

5) Komora je pošla u 7,00 č. iz s. Orahovo za Serarce,⁸ pod komandom potporučnika Schmidts.

6) Komandno mjesto puka Podovi.

⁴ Odnosi se na njemačku Prvu brdsku diviziju. Vidi dok. br. 15.

⁵ Vidi tom IV, knj. 21, dok. br. 134.

⁶ Odnosi se na dijelove Prve proleterske i Trinaeste proleterske brigade. Opširnije o tome vidi tom IV, knj. 21, dok. br. 88, 106 i 134.

⁷ Odnosi se na s. Koričane.

⁸ Jezerci

- 13.00 Stigla je patrola za vezu 13 čete III bataljona. Upućena je izviđačka patrola i patrola za vezu ka desnoj borbenoj grupi.
- 18.00 Desna borbeni grupa sa četom za vezu stigla je i pored velikog snijega i teškog zemljišta preko Svinske Glave — Uskog Brda do Kilovačkog Brda.
Selo Prelivode dostignuto bez dodira sa neprijateljem. Vezu je uspostavljena sa II bataljonom 99. puka na Kruševom Brdu. Konji su i ovoga puta premoreni. Jedan dio tovara morali su nositi ljudi. Nije bilo radio-veze sa bataljonom.
- 18.00 Nije uspostavljena veza sa desnom borbenom grupom. Vratile su se patrole, koje su stigle na zapad do k. 1529 i jugozapadno od G. Višnjeva, bez dodira sa neprijateljem.
Nije bilo dodira sa neprijateljem.
Gubici:
Vrijeme: vedro i sunčano.

Komandno mjesto Bukovica, 8. I 1944.

- 5.30 Pukovska zapovijest preko radija za nastupanje 8. I 44:
1) Neprijatelj 1 bataljon Sišava,⁹ 9 km sjeverozapadno od Turbeta.
2) II bataljon polazi 8. I u 7.00 časova preko k. 1529 (Vijalovica) — k. 1556 (Vukove Poljane) — k. 1740 — Dilovo na k. 1720. Bahman kod k. 1718, k. 1693. Komandno mjesto puka Dub.
- 7.00 Polazak lijeve borbene grupe iz Bukovice. Upućena je izviđačka patrola da uspostavi vezu sa desnom borbenom grupom.
- 7.00 Polazak desne borbene grupe i čete za vezu između borbenih grupa preko Jasen — Zmajevac — Ljute Grede — Dilovo za Smiljevicu. Veliki snijeg ometa napredovanje, naročito komore.
- 7.00 Po putu se teško gazilo, konji su morali da se rasedlaju a teret, djelimično i samare, moralo je da nosi ljudstvo. Uslijed potpune iscrpljenosti konja morala je komora da ostane, osigurana od 8. čete, 4 km pred dnevnim ciljem. Konji su bili iscrpljeni do iznemoglosti uslijed teškog puta i propadanja u snijeg. I kod ljudstva su se primijetili znaci premorenosti izazvani kretanjem po

dubokom snijegu i nošenjem konjskih tovara. Nema radio-veze sa bataljonom.

17.30 Stigla je lijeva borbena grupa na k. 1740 (Ljuta Gr.) i uhvatila vezu sa 18. četom.

22.00 Preko radija primljena zapovijest od puka za zadatak za 9. I 44:

1) Neprijatelj još uvijek drži sa jačim snagama posjednute pošumljene visove sjeverno i južno od Turbeta.¹⁰

2) U svanuće 9. I Brajmajer (Breimaier) će otpočeti da nastupa sa glavninom pravcem na jug sa težištem na desnom krilu, uputivši naprijed jake bojne patrole. Glavnina bataljona pod komandom komandanta, pravcem: 1806, Pavo Zanoge (1747) — Paklarevo — Turbe. Bahman u naslonu na 13. četu II bataljona za Kik — Dubravu (4 km sjeverozapadno od Travnika). Komandno mjesto puka najprije Dub, docnije Bukovica, 1.5 km sjeveroistočno od Travnika. Trupna komora 13. čete II bataljona stigla je popunjena u Dub.

23.45 Zapovijest za lijevu i desnu borbenu grupu.

1) Neprijatelj oko 2 bataljona drži južno¹¹ od Turbeta — k. 1437 (Srnska), jaka poljska utvrđenja.¹²

2) Brajmajer sa naslonom na 1 brdsku diviziju izvršiće napad do visova južno od puta iz Tražena.¹³

3) Zadatak za Hopea (Hoppe). Hope će nastupali sa osiguranjem desnog boka iz Šištave pravcem: k. 1436 — sjev. istoč. k. 1415 na k. 1437, odakle ima da potpomogne lijevo krilo 1 brdske divizije, koja napada iz Gestena¹⁴ na planinski masiv sjeverozapadno od Turbeta.

Početak u 7,00 časova. Vrijeme radio-veze 9. I ostaje do daljeg nepromijenjeno.

Dodira sa neprijateljem nije bilo.

Gubici:

Vrijeme: vedro.

¹⁰ Vidi dok. br. 15.

¹¹ Pogrešno. Treba: sjeverno.

¹² Na ovom prostoru u to vrijeme bili su dijelovi Trinaeste proleterske brigade (vidi dok. u napomeni 9).

¹³ i ¹⁷ Ovo mjesto na karti 1 : 100.000 nije nađeno.

¹⁴ s. Gostilj

Komandno mjesto bataljona Ljuta Gr., 9. I 44.

- 7.00 Pokret sa k. 1740.
- 6.30 Puk je dostavio preko radija:
Divizija je izdala Hopeu novi zadatak:
1. brdska divizija pretpostavlja da se na masivu Galice nalazi jači neprijatelj. Borbena grupa Hope naplašće se sa ograničenim ciljem sa potjernim odjeljenjima (bliska borba) sa k. 1550 pravcem k. 1560 — Begov Konak i olakšaće sa sjevera i sjeverozapada napad 1. brdske divizije. Kada 1. brdska divizija ovlada masivom Galica povući će se potjerna odjeljenja natrag.
- 11.00 Puk je dostavio preko radija:
»Postupak. Jače izvidati na zapad prema k. 1437 i Begovom Konaku. Gdje je Hope?«
- 15.00 Uspostavljena je veza sa 1 brdskom divizijom. Desna borbena grupa i četa za vezu između borbenih grupa ne mogu se dalje kretati, pošto se sve raspoloživo ljudstvo moralo upotrebiti za dovodenje konja, sedala i tereta. Konji i ljudstvo potpuno iscrpljeni. Nema radio-veze sa bataljonom.
- 16.00 Lijeva borbena grupa stigla je na vis Smska (sjever, od Turbeta) i mitraljeskom vatrom potpomaže napredovanje II bataljona 99. puka ka Paklarevu odnosno Turbetu.
Gubici:
Vrijeme: povremeno sunčano.

Komandno mjesto bataljona 1 km sjever, od Paklareva, 10. I 1944.

Noć je protekla mirno.

- 6.00 Desna borbena grupa i četa za vezu između borbenih grupa krenula je u pravcu: Travnik — Turbe. Potporučnik Adelmajer (Adelmayer) dobio je naređenje da osigura komoru i da u 8,00 časova pode za borbenom grupom. Radi uspostavljanja veze sa bataljonom odmah je upućena po jedna patrola ka Travniku i Turbetu. Izviđačke patrole javljaju da je II bataljon 13. puka već otišao u Goleš.
- 7.00 Polazak lijeve borbene grupe u pravcu Turbeta.
- 11.00 Stigla je lijeva borbena grupa u Turbe i primila pukovsku zapovijest za polazni položaj i napad borbene grupe Volmer (Vollmer) 10. I 44.
Bataljonu su potčinjeni 6. četa i 1 baterija.

- 18.30 Lijeva borbena grupa dostigla je Goleš.
- 24.00 Stigla je patrola od zaostale komore i javila da komora desne borbene grupe ne može još za 24 časa da se krene, jer su konji potpuno iznureni. Ljudstvo koje je ostalo kod komore moralo je ponovo da u snijegu ugazi staze. Nije bilo dodira sa neprijateljem.
- Gubici:
- Vrijeme: oblačno.

Bataljonsko komandno mjesto Goleš, 11. I 1944.

- fi.00 Desna borbena grupa uputila je unatrag svojoj komori patrolu sa striktnim naredjenjem komandiru 9. čete da komora mora još 11. I stići do drumu Travnik — Turbe.
- 7.00 Izviješten je puk preko radija da desna borbena grupa još nije stigla u bataljon i da su posjednute k. 1222 i k 954, kako je to bilo naredeno.
- 3.15 Puk je dostavio preko radija: *
- »Zadatak za 11. I. Držite liniju k. 954 (južna strana Goleša) — k. 1222 (V. Kosa) i Kremen. Uputite izviđačke patrole u pravcu juga i jugozapada. Uspostavite vezu sa desnim i lijevim susjedom«.
- 11.30 Izviješten je puk preko radija da su izviđačke patrole upućene ka desnom i lijevom susjedu. Desna borbena grupa još nije stigla.
- 14.30 Izviješten je puk preko radija:
- »Izviđačke patrole u pravcu juga bez dodira sa neprijateljem, nema tragova, uspostavljena je veza sa 54. bataljonom (desni susjed). Lijevo krilo 54. bataljona na sjeverozapadnom dijelu Koma. Patrola sa jugozapadnog pravca i patrola za vezu sa lijevim susjedom još se nisu vratile. Hope još nije stigao.
- 17.30 Izviješten je puk preko radija:
- »Hope je lično izvijestio da se u Plandovu nalaze premorene 8, 9. i 12. četa. Municipija, oprema i sedla od juče se prenose u Turbe. Prvi su stigli 10. I u 19,00 časova, ostali neće stići još za 24 časa. Izviđačka patrola jugozapadno od Rakite (k. 933) nema dodir sa neprijateljem. U 14,15 časova patrola za vezu 13. čete III bataljona na k. 1222. Sopstvena patrola za vezu sa 13. četom III bataljona na k. 1222. Sopstvena patrola za vezu sa 13. četom III bataljona još se nije vratila«.

Bataljon je primio 20 konja.

Gubici:

Vrijeme: oblačno.

Bataljonsko komandno mjesto Goleš, 12. I 1944.

- 7.00 Polazak sa Goleša lijeve borbene grupe. Hope ima naređenje da slijedi desnu borbenu grupu. Dnevni cilj za 12. I 44. je linija: Manjušica (trig. 822) — Muslimovići. Kao desna borbena grupa kreće se komandir Kreger (Kröger) (6. četa I batalj. 13. puka) pravcem: Komar — Vučja Glava — Oštra Glava — Lađevići — Manjušica (822).
- 8.55 Izviješten je puk preko radija:
»Nalazim se 1,5 km južno od k. 1050 bez dodira sa neprijateljem«.
- 11.30 Lijeva borbena grupa stigla je u Medine, bez dodira sa neprijateljem.
- 14.50 Lijeva borbena grupa 1 km sjeverno od Supura.
- 17.30 Izviješten je puk preko radija da je lijeva kolona lijeve borbene grupe stigla na k. 888. Bataljonsko komandno mjesto Supuri. Desna kolona se nalazi na k. 833. Bahman je uhvatio vezu. Sopstvena patrola uhvatila je u Podripcima vezu sa II bataljonom 99. puka. Bataljon je još uvek bez 8, 9. i 12. čete.
- 20.00 8, 9. i 12. četa stigle su u Radića Brdo i primile naređenje da idu za bataljonom pravcem: Goleš — Milojevac — Gojkovići — Pirići.
Nije bilo dodira sa neprijateljem.
Gubici:
Vrijeme: oblačno.

Komandno mjesto bataljona Supuri, 13. I 1944.

- 01.20 Puk je dostavio preko radija:
»Zadatak za 13. I. Dnevni cilj (drum) Bugojno — D. Vakuf i selo Malo Selo. Pukovsko komandno mjesto: Crnice. Leteća četa i štabna četa Bahman za Bugojno. II batalj. 13. puka pripremiće mazge. Radio-veza u 6, 9, 13 i 18 časova.
- 7.00 Odlazak bataljona iz Supura.
- 9.00 Puk je izviješten preko radija:
»Stiglo se do Ljubnića, bez dodira.-;
- 10.20 Stiglo se do Bugojna.

- 11.40 Stiglo se do dnevnog cilja — Malog Sela.
Komandant se nalazi na konferenciji u puku.
U Malom Selu potčinjene su bataljonu pukovska leteća četa i 6. četa.
8, 9. i 12. četa stigle su do Goleša.
Nije bilo dodira sa neprijateljem.
Gubici:
Vrijeme: oblačno.

Komandno mjesto bataljona Malo Selo, 14. I 1944.

- 7.00 Polazak bataljona iz Malog Sela preko k. 1152 na prostoriju Tomasova.¹⁵
Kao lijeva borbena grupa kretala se pukovska leteća četa. Kao desna borbena grupa 6. četa I bataljona 13. puka.

- 9.00 Puk je izviješten preko radija:
»Postignut je dnevni cilj. Posjednute su sljedeće kote: 1151, 1005, 1523, 1474, 1394. Veza desno i lijevo biće uspostavljena. Preduzeto je izviđanje u pravcu jugozapada. Komandno mjesto: Glavašića koš.

8, 9. i 12. četa stigle su preko Bugojna do Vesela.

- 19.00 Od puka je preko radija primljena zapovijest o daljem nadiranjju u pravcu Kupresa:

»Bataljon će krenuti širokim frontom za neprijateljskim snagama, koje pred našim frontom odstupaju na sjev. sjev. zap.¹⁶ Vršiti jake bočne napade do preko drumu Ravno — Kupres. Divizijska štabna lovačka četa postrojiće se u 19.00 časova na drumu za Kupres. Pukovsko komandno mjesto prebaciće se noću do Glavašića koša.

Od 24.00 časa radio-veza svakog parnog časa«.

U toku noći bataljon se kretao sa dosadašnjom lijevom i desnom borbenom grupom (leteća četa i 6-1/13. četa) u pravcu Kupresa. Uslijed visokog snijega i teškog terena bataljon je stigao 15. I 44. u 8.30 do Begovog Sela, 1 km istočno od Kupresa.

Nije bilo dodira sa neprijateljem.

Gubici:

Vrijeme: sunčano.

¹⁵ Koš

Komandno mjesto bataljona Begovo Selo, 15. I 1944.

Puk je dostavio preko radija:

»Zadatak za 15. I 44, desna granica Zlupela¹⁷ (2 km zapad, od Blagaja) — 1130 — 1125 — Slana Kosa (10 km zap. od Gaja) — Dubrava (5 km od desne ivice karte). Lijeva granica juž. Kupres — Magarica (4 km jugozapadno od Zlosela) doprijeti do Korita — Radina Kosa (10 km zap. od Blagaja) — Parlova Kosa (1374) (radio-depeša nejasna, jer je loše dešifrovana). Leteća četa prestala je da bude potčinjena.

- 11.00 6. i 7. četa dobile su naređenje da dopru do linije zap. Kureljušića koš — Parlova Kosa (1374), 6 četa uspostaviće vezu sa 54. bataljonom na koti 1543 (Slana Kosa).
- 14.00 8. i 9. četa dobile su naređenje da dopru do kote 1501 (1 km juž. od Lovrića koš) i da je posjednu.
- 14.00 Stab bataljona, 12. četa, dijelovi 10. čete, 11. četa i 1 baterija krenuli su u pravcu Kureljušića koš i oko 17,00 časova zapali su u snježnu vijavicu i maglu, što je onemogućavalo orijentaciju. Komandant bataljona izdao je naređenje da se bataljon, bez 6. i 7. čete, povuče u Suho Polje i u svanuće da se ponovo krene naprijed. Oko ponoći 15/16. I 44, prema naređenju pukovnika Staf.¹⁸ Schmidhubera, smijenjen je major Stubaf.¹⁹ Brajmajer (Breimaier). Bataljon je trebalo da primi Ustuf. Vigand (Wiegand).
6. i 7. četa izgubile su uslijed snježne vijavice i magle orijentaciju i zadržale su se noću 15/16. na prostoru Bajramovići — Omar.

Komandno mjesto bataljona Suho Polje, 16. I 1944.

- 4.00 6. četa doprla je do Kureljušića.
- 5.00 Zapovijest od puka:
»II bataljon ima, bez obzira na žrtve, da na odsjeku Dubrava — Zajaruga dopre još 16. I 44. na drum Livno — Glamoč.
- 6.00 Nije još stigao Ustuf. Vigand. Prema naređenju komandanta puka, bataljon je primio Hstuf.²⁰ Hope.
- 6.00 Polazak bataljona bez 6. i 7. čete.

SS-pukovnik

SS-major

¹⁰ SS-kapctün

- 10.30 7. četa za vrijeme nastupanja na Parlovu Kosu (1374) sukobila se sa neprijateljem jačine oko 200 ljudi odmah južnije od Crnog Vrh²' i zauzela je za odbranu ježast raspored.
- 13.00 Bataljon bez 6. i 7. čete sukobio se sa neprijateljem u jačini od 50 ljudi sjevernije od Crnog Vrh². Pošto je 12 četa odmah izvršila napad, neprijatelj se brzo povukao na jug.
Ovim napadom oslobođena je i 7. četa, koja je produžila nastupanje.
- 15.00 Bataljon je u svome nadiranju naišao na Hajdukovoj Gl. na 6. čet^u, koja je sa bataljonom produžila pokret..
- 24.00 Bataljon je stigao do Brda 5 km. istočno od Glamoča (dnevni cilj).
Sopstveni gubici: 1 mrtav.
Neprijateljski gubici: oko 10 ranjenih.
Vrijeme: vedro, noću magla i snijeg.

Bataljonsko komandno mjesto Brdo, 17. I 1944.

- 11.00 Zapovijest od puka:
»Bataljon ima da stigne do Radaslije u 3 kolone.
Desna kolona pravcem: Babići, Gjuzi, Kovačevci, Radaslije.
Srednja kolona pravcem: Malkočevci. Glamoč, Radaslije.
Leva kolona pravcem Zajaruga (tamo uhvatiti vezu sa III batalj. 13. puka), Podgradina, Kamen, Rajan (k. 1238), k. 1026, Skok (k. 1150), jugozapadni dio Glamoča.
Lijeva kolona osiguravaće Glamoč sa juga i jugozapada, na Rajanu (k. 1238) i Skoku.
- 16.30 Stigli su u Radaslije Štab bataljona, 6. i 10. četa (srednja kolona), 12. i 8. četa (desna kolona).
- 18.00 Stigla je do Rudića Kose 7. četa, koja je dva puta zadržana od slabijeg neprijatelja.
- 10.00 Preko radija dostavljen je izvještaj puku:
»II bataljon stigao je sa desnom i srednjom kolonom u 16,30 časova u Radaslije. Uхваćena je veza sa 54. bataljonom. 1. četa 54. bataljona nalazi se u Radaslijama. Nema još izvještaja od lijeve kolone (ojačana 9. četa), ali izgleda da je postigla dnevni cilj. Skok (k. 1150) poseo je 1. vod. 6. čete I bata-

- ljona. Od 7. čete nema još izvještaja. Molim da se ovamo uputi komora sa hranom«.
- 19.00 Lijeva kolona (ojačana 9. četa) je izvijestila da je stigla do jugozapadnog izlaza iz Glamoča i da je preduzela osiguranje na naredenim visovima.

Komandno mjesto bataljona Radaslije 18. I 1944.

- 16.35 Puk je dostavio preko radija:
»U toku 18. I, II bataljon rokiraće jedan dio bataljona tako da može obezbijediti a prema jugu i jugozapadu zatvoriti cio odsjek Halapić — Rudići — Radaslije — Glamoč — Kamen. 19. I zorom uputiti jaka izviđanja prema jugu i zapadu u planinski masiv«.
- 8, 9, 10, 11, 12. i 6. četa dobile su zadatak da osiguraju prostor oko Glamoča i to:
6. četa: Roginac i vis k. 1150.
9. četa: vis k. 1026 i Rajan (k. 1238).
12. četa i 8. četa: Kamen i vis k. 993.
- 16.00 Stigla je 7. četa, kao rezerva, do bataljonskog komandnog mjesta.

Komandno mjesto Radaslije, 19. I 1944.

- Bataljon osigurava prostor oko Glamoča prema jugu i zapadu. Izviđanje: Vratio se u Radaslije 1. vod 6. čete, koji je izviđao pravcem: Radaslije — Roginac — Vučja Glava — k. 1411 — k. 1322. Rezultat: 1 km zapadno od slova »R« do Roginca primjećeno je 7 partizana, koji su pobjegli na jugozapad.
- 6.00 Izviđanje 12. čete pravcem: Kamzin Vrh — Borova Planina (k. 1563) i Kuk (k. 1141).
- 11.00 Izviđačke patrole 12. čete vratile su se i nisu imale do-
dir sa neprijateljem.

Komandno mjesto bataljona Radaslije, 20. I 1944.

Bez naročitih događaja.

- 4.1 — 20.1 44. Vidi izvještaj o borbi »Valdrauš« (*»Wald-rausch«*).
- 21.1 — 24.1 44. Bataljon se kretao za Studence.
24. I 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci:*
Preformiranje bataljona u 3 lovačke čete i 1 tešku četu.

25. I — 28. I 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Nije bilo naročitih događaja.
- 2Ü. I 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Iz dopunskog bataljona stigao je 51 čovjek
(regruti i izliječeni).
30. I 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Komandant bataljona održao je govor prilikom predaje odlikovanja gvozdenog krsta II kl. i hrvatskih odlikovanja.
Iz dopunskog bataljona stiglo je 44 ljudi (regruti i izliječeni).
31. I 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Nije bilo naročitih događaja.
1. II 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Iz bataljona je upućeno 40 ljudi u 105. korpusni protivavionski divizion.
2. II 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Iz bataljona je upućeno 30 ljudi u Zagreb za Opunomoćenika državnog vođe — SS za Hrvatsku. Iz korpusa stiglo je u bataljon 22 čovjeka.
3. II 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Nije bilo naročitih događaja.
4. II 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Nije bilo naročitih događaja.
5. II 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Dvije patrole upućene su za izviđanje drumova:
 1. Studenci — Aržano — Čaporice — Trilj.
 2. Studenci — Lovreć — Provo — Šestanovac.
1 patrola došla je u dodir sa neprijateljem kod Jukića.
6. II 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Nije bilo naročitih događaja.
7. II —
15. II 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Nije bilo naročitih događaja.

16. II 1944 *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Komandant divizije SS oberfhr.²² Kum
(Kumm) vršio pregled bataljona.
17. II —
19. II 44. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Nije bilo naročitih događaja.
20. II 1944. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Komandant sa 7. četom i 1. vodom 8. čete
nadirao je u cilju izviđanja pravcem: Ar-
žano — Jukići.
2 čete hrvatske posade u Aržanu osigura-
vale su bok.
Nije bilo dodira sa neprijateljem.
21. II — 22. II 44 *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Naređeno je da se izvrše pripreme za
odlazak.
23. II 1944. *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Komandant puka SS-Staf. Dojč (Deutsch)
izvršio je pregled bataljona.
24. II — 29. II 44 *Komandno mjesto bataljona Studenci.*
Bataljon je krenuo iz Studenaca za Bugojno.
Postignuti su slijedeći dnevni ciljevi:
24. II 44. Kamensko
25. II 44. Stipanići
26. II 44. Eminovo Selo
27. II 44. Sujica
28. II 44. Olovo (1,5 km zap. od Ku-
presa)
29. II 44. Bugojno.